

CIKLUS
**VLAHO
BUKOVAC**
1/3

PARIŠKO RAZDOBLJE
1877. - 1893.

SADRŽAJ

IMPRESSUM IZLOŽBE

Vlaho Bukovac 1/3 - pariško razdoblje 1877. - 1893.
18.1.-11.3.2018.

Galerija Klovićevi dvori
Jezuitski trg 4
Zagreb
i Kuća Bukovac
Muzeji i galerije Konavala
Bukovčeva 5
Cavtat

Izložba se održava pod visokim pokroviteljstvom predsjednice Republike Hrvatske Kolinde Grabar Kitarović i Vlade Republike Hrvatske. Izložbom se svečano obilježava početak Europske godine kulturne baštine 2018. u Republici Hrvatskoj.

AUTORICE IZLOŽBE:

Petra Vugrinec i Lucija Vuković

KOAUTHORI:

Rachel Rossner

Jadranka Beresford – Peirse
Igor Borozan
Alex Kidson
Radoslav Tomić

KUSTOSICE:

Petra Vugrinec, Lucija Vuković, Danijela Marković, Iva Sudec

URED I ORGANIZACIJA IZLOŽBE:

Ana Fistanić

FOTOGRAFIJE:

Goran Vranić

LIKOVNI POSTAV:

Petra Vugrinec, Lucija Vuković, Šesnić&Turković

PRJEVOD:

Andy Jelčić
Nikolina Jovanović

PEDAGOŠKI PROGRAM:

Liljana Velkovski

RESTAURACIJA SLIKA:

Hrvatski restauratorski zavod, Moderna galerija, Zagreb

TEHNIČKA ORGANIZACIJA:

Dragutin Matas

TEHNIČKA REALIZACIJA

Davor Markotić
Tomislav Antolić, Damir Babić, Boris Kostelnik, Tomo Šetek

UMJETNINE ZA IZLOŽBU POSUDILI SU:

Kuća Bukovac, Cavtat (Muzeji i galerije Konavala)
Umjetnička galerija Dubrovnik

Dominikanski samostan, Dubrovnik
Galerija umjetnina, Split
Galerija umjetnina Narodnog muzeja Zadar
Moderna galerija, Zagreb
Muzej franjevačkog samostana, Tomislavgrad
Muzej Jugoslavije, Beograd
Muzej suvremene umjetnosti, Zagreb
Narodna galerija Slovenije, Ljubljana
Narodni muzej Crne Gore, Cetinje
Splitsko – makarska nadbiskupija
Spomen-zbirka Pavla Beljanskog, Novi Sad
Srpska pravoslavna i crkvena općina u Dubrovniku
The Mercer Art Gallery, Harrogate Museums and Arts
Zbirka Baltazara Bogišića, HAZU Cavtat
Župna crkva Duće kraj Omiša
Walker Art Gallery, National Museums Liverpool
Art salon, Zagreb
Galerija Juraj, Zagreb
Zbirka Faggian, Pula
Zbirka Marijana Hanžekovića, Zagreb
Zbirka dr. Asima Kurjaka,
Zbrika dr. Božidara Grgića, Zagreb
Renata Vranyczany - Azinović, Zagreb
i brojni pojedinci te privatne zbirke.

Izložba je ostvarena zahvaljujući novčanoj potpori Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Gradskog ureda za kulturu, obrazovanje i sport Grada Zagreba te sredstvima Galerije Klovićevi dvori i sponzora.

GENERALNI POKROVITELJ IZLOŽBE JE PBZ CARDS,

MEDIJSKI POKROVITELJ IZLOŽBE: Jutarnji list

GENERALNI SPONZOR

MEDIJSKI SPONZORI

SPONZORI

ZAHVALE:

Galerija Klovićevi dvori zahvaljuje svima koji su posudbom umjetnina pridonijeli izložbi Vlaho Bukovac – pariško razdoblje 1877. - 1893.. Posebnu zahvalnost dugujemo Antoniji Rusković Radonić, ravnateljici Muzeja i galerija Konavala u sklopu kojih je Kuća Bukovac, te Marinu Ivanoviću ravnatelju Umjetničke galerije Dubrovnik na svesrdnoj pomoći i partnerskom odnosu prema izložbenom projektu. Zahvalni smo do nedavnom veleposlaniku Republike Hrvatske u Londonu, gospodinu Ivanu Grdešiću na savjesnom angažmanu oko posudbe slika iz Engleske. Na podršci i ukazanom povjerenju pri složenoj posudbi slike *Isus prijatelj malenih* u vlasništvu Franjevačkog samostana u Tomislavgradu zahvaljujemo gvardijanu fra Sretanu Čurčiću i kustosu franjevačkog muzeja u Tomislavgradu Stipanu Dilberu. Ravnateljici Hrvatskog restauratorskog zavoda Tajani Pleše i cijelom timu Zavoda posebno zahvaljujemo na konzervaciji i restauraciji djela te bezrezervnoj podršci projektu. Izložba je obogaćena ustupanjem dragocjene građe vezane uz Bukovčev život i djelo u posjedu dr. Božidara Grgića. Na pomoći oko detekcije djela zahvaljujemo Art Salonu. Zahvalni smo svim pojedincima i kolegama koji su na bilo koji način dali svoj prilog ostvarenju izložbe.

IZMEĐU INTENCIJE I RECEPCIJE: VLADARSKI PORTRETI VLAHA BUKOVCA

Raznolika ikonografska i sadržajna osobitost Bukovčevih vladarskih portreta¹ predstavlja odraz aktualnih tendencija u europskoj dinastičkoj ikonografiji², ali i određeni specifikum kojem se slikar mora iznova prilagoditi. Nekad neprikosnoven, vladarski portret, kao simbolička i pravna zamjena samog vladara, tijekom 19. stoljeća gubi na mističnosti³ i umnogome postaje proizvod tržišta koje se prilagođava zahtjevima modernog građanina s pravom biračkog glasa.⁴

Od ranog modernog doba portret je zauzimao gotovo najviše mjesto u akademskoj hijerarhiji.⁵ Njegova istaknuta pozicija, nakon historijske slike, odredila je izvođenje i percepciju portretnih prikaza, osobito kad su u pitanju oni okrunjenih glava.

Vladarski portret postavlja se u međuprostor između prikaza individue i reprezentacije političke vlasti.⁶ U tako stvorenom habitusu, između namjere uobličitelja portreta i očekivanja adresata, definira se djelovanje vladarskih portreta. Fizionomija portretiranja, ali i funkcija samog portreta, postali su s vremenom ključni pojmovi za proučava-

IGOR BOROZAN

1 • Vlaho Bukovac je pored većeg broja portreta južnoslavenskih vladara i njihovih obitelji, tijekom 1896. godine izveo dva reprezentativna portreta cara Franje Josipa I.: Vera Kružić Uchytíl, *Vlaho Bukovac: život i djelo 1855.–1922.*, Nakladni zavod Globus, Zagreb, 2005., 93–96. Viktor Žmegač, "Duh bečke moderne", u: *Izazov moderne, Zagreb Beč oko 1900.*, Slikarstvo, kiparstvo i arhitektura zagrebačke i bečke secesije, katalog izložbe Galerija Klovićevi dvori, Zagreb, veljača–svibanj 2017., 18–21.

2 • Rainer Schooch, *Das Herrscherbild in der Malerei des 19. Jahrhunderts*, Prestel Verlag, München, 1975.

3 • Klaus von Beyme, *Die Kunst der Macht und die Gegenmacht der Kunst, Studien zum Spannungsverhältnis von Kunst und Politik*, Suhrkamp, Frankfurt am Main, 1998., 53–144.

4 • Werner Telesko, *Das 19. Jahrhundert. Eine Epoche und ihre Medien*, Böhlau Verlag, Köln, Wemar, Wien, 2010., 57–76.; Werner Telesko, "Der Mensch steckt nicht im König, der König steckt im Menschen Herrschaftrepräsentation und bürgerliches Bewusstsein in der habsburgischen Porträtkunst von Joseph II. bis Ferdinand I.", u: *Aufgeklart Bürgerlich. Porträts von Gainsborough bis Waldmüller 1750.–1840.*, (ur.) Sabine Grabner, Michael Krapf, Hirmer Verlag, München, 2010., 70–84.

5 • Andreas Köstler, "Das Portrait: Individuum und Image", u: *Bildnis und Image: Das Porträt zwischen Intention und Rezeption*, (ur.) Andreas Köstler, Ernst Seidl, Böhlau Verlag, Köln, Wemar, Wien, 1998., 8.

6 • Ibid.

Kraljica Natalija Obrenović, oko 1880., fotografija, Kuća Bukovac

nje portretnih prikaza.⁷ Individualnost portretiranog uglavnom se iščitava u kontekstu željenog priopćenja. Plasiranje portretnih prikaza označava jedinstven skup informacija usklađen sa željama konzumenta; njihov je propagandni utjecaj nesumnjiv i predstavlja svojevrsnu dozu utjecaja na adresata. Portret se poima kao sporazumni vizualni pamflet koji govori o namjeri pošiljatelja poruke i očekivanoj recepciji adresata. Između tipske predstave i zamišljenog ideala uobličava se konačni izgled vladarskog portreta.

Od Francuske revolucije i rađanja modernog čovjeka, građanska klasa raspoznaje se kao osnovna društvena struktura.⁸ Usprkos raznolikosti i specifičnosti svakog državnog okvira, građanska klasa nastupala je kao monolitna struktura kojoj su se prilagođavali europski vladari. Javna sfera građanskog društva uvelike je definirala područja umjetnosti i kulture. Europske monarhije nastojale su prilagoditi svoje vizualne obrasce novim etičkim i estetskim normama visokog građanstva, ali i sudjelovanju sve utjecajnije mase.⁹

Do uspostavljanja ustavnih monarhija u 19. stoljeću, suverenitet vladara nije pripadao narodu. Nakon Francuske revolucije, dekapitacije Luja XVI. i rastakanja starog apsolutističkog modela vlasti došlo je do izmjene koncepta vladarskog portreta. Nekada kulturni prikaz vladara, kao oličenja njegove aspolutne i neprikosnovene vlasti, pretvoren je u refleksivnu sliku promjenjivih društvenih promjena. Tipska slika idealne vlasti preobražava se pod utjecajem prosvjetiteljstva u prikaz vladara u svojstvu *čovjeka*.¹⁰ Moralni postulati prosvjetiteljstva i građanskog poretka prebacuju se u aktualnu političku dimenziju i u velikoj mjeri određuju portretni prikaz vladara tijekom čitavog 19. stoljeća. Od kraja 18. stoljeća vladarske slike postale su dio javnih prostora. Smještene u javne prostore (kasarne, škole...) iskazivale su potrebu krhkih monarhija da tijekom kontinuirane sekularizacije vladarske karizme iznova potvrđuju poljuljani monarhistički legitimitet. Istovremeno, vladarski su portreti umnožavani u masovnim medijima radi njihove konzumacije od strane sentimentalno raspoložene buržoazije (fotoalbumi, retuširane fotografije, razglednice, litografije...).¹¹ Međutim, masovna i ponekad trivijalna konzumacija vladarskih slika¹² narušila je auru originalnosti vladarskog uljanog portreta, a s druge je strane doprinijela svakodnevnom kontaktu s aktualnim vladarima, oživljujući koncept osobne odanosti i dinastijskog patriotizma.¹³

U kontekstu prožimanja starog koncepta o neprikosnovenom vladarskom portretu i modernim okvirima, koji podrazumijevaju prodor u medijski prostor druge polovine 19. stoljeća, analiziran je rad Vlaha Bukovca na oblikovanju vladarskih prikaza južnoslavenskih vladara.

Vlaho Bukovac našao se u Parizu 1877. godine u nadi da će zauzeti mjesto u slikarskoj orbiti francuske prijestolnice. Ubrzo je na preporuku slikara Jaroslava Čermáka stupio u klasu Alexandra Cabanela na *École des Beaux-Arts*.¹⁴ Školovanje kod neosporne medijske

7 · Theresia Haunfels, *Visualisierung von Herrschaftsanspruch. Die Habsburger und Habsburg-Lothringer in Bildern*, Praesens Verlag, Wien, 2005., 36-46, 69-77.

8 · Werner Telesko, *Das 19. Jahrhundert. Eine Epoche und ihre Medien*, 96-116.

9 · Martin Warnke, "Der Anteil der Öffentlichkeit am neuzeitlichen Herrscherbild", u: *Iconic Worlds, Neue Bilderwelten und Wissenräume*, (ur.) Christa Maar, Hubert Burda, DuMont Literatur und Kunst Verlag, Köln, 2004., 162-164.

10 · Werner Telesko, *Der Mensch steckt nicht im König, der König steckt im Menschen. Herrschaftrepräsentation und bürgerliches Bewusstsein in der habsburgischen Porträtkunst von Joseph II. Bis Ferdinand I.*

11 · Katharina Sykora, "Einleitung", u: *Ein Bild von einem Mann. Ludwig II von Bayern. Konstruktion und Rezeption eines Mythos*, (ur.) Katharina Sykora, Campus Verlag, Frankfurt, New York, 2004., 7-10.

12 · Eva Giloi, *Monarchy, Myth, and Material Culture in Germany 1750.-1950.*, Cambridge University Press, Cambridge, 2011., 1-22.

13 · Hugh LeCaine Agnew, "The Flyspecks on Palivec's Portrait: Francis Joseph, the Symbols of Monarchy, and Czech Popular Loyalty", u: *The Limits of Loyalty. Imperial Symbolism, Popular Allegiances, and State Patriotism in the Late Habsburg Monarchy*, (ur.) Laurence Cole, Daniel L. Unowsky, Berghahn Books, New York, Oxford, 2007., 86-112.

14 · Vlaho Bukovac, *Moj život*, predgovor, Marko Car, Srpska književna zadruga, Beograd, 1925., 83.

zvijezde pariških salona¹⁵ i visokih mondenih krugova trajno je utjecalo na formiranje mladog Bukovca.¹⁶ Razvijao se između postklasicističke rigidnosti akademske umjetnosti, oličene u zastarjelim poukama Ingesa¹⁷ i bulevarске, glamurozne i pompozne salonske umjetnosti,¹⁸ koja je odgovarala zahtjevima tržišta. U gradu koji je pulsirao u spektakularnom ritmu blještavila Drugog Carstva,¹⁹ kada su se slikari trebali istaknuti nečim posebnim (senzacionalnim), Bukovac se našao u procijepu između poštovanja antičkog duha sublimiranog u akademskom silabusu i ispunjavanja želje trgovaca za masovnim plasmanom likovnih prikaza (razglednice, posjetnice...),²⁰ koje bi mu u vrijeme medijske pažnje i uspona tržišta pružilo odgovarajuće uvjete za život i rad.

U slikanju vladarskih portreta Bukovac je vidio priliku kako opstati u oštroj umjetničkoj konkurenciji – portretiranje vladara mladih balkanskih država moglo mu je u tome pomoći. Prvi koraci k tom cilju vodili su ga u Crnu Goru, najmanju slobodnu balkansku državu, koja je samostalnost stekla na Bečkom kongresu 1878. godine. Promatrana iz vizure francuskog zapadnjačkog društva, Kneževina Crna Gora bila je klasično mjesto upisivanja orijentalnog diskursa.²¹ Imaginarni teritorij Balkana, nastanjen mišićavim herojima i odvažnim brđankama, ovjekovječen je u slikama i litografijama Théodora Valeria i Jaroslava Čermáka.²² Tako je konstrukcija nepatvorene i onostrane drugosti utkana u narativ o nedirnutoj tlu na granici civilizacije.

Vlaho Bukovac upoznao se s Crnom Gorom preko Čermákovih slika Crnogoraca i Crnogorki. Svoj prvi crnogorski prikaz *Crnogorku na obrani* Bukovac je izveo 1877. godine, kada je i izložen na pariškom Proletnom salonu. Nakon izlaganja slike u Dubrovniku, slikar se uputio u Cetinje, prijestolnicu crnogorske države.²³ Sliku je pokazao knezu Nikoli koji ju je utkupio za 600 franaka. Tada je započela Bukovčeva suradnja s crnogorskim vladarom koja je rezultirala portretnim prikazom malog princa Danila u crnogorskoj odjeći u punom formatu.²⁴ Istom je prilikom Bukovac naslikao u strogo konvencionalnoj maniri portret kneza Nikole do pojasa s poluisukanom sabljom u rukama.²⁵ Slika vladara u narodnoj nošnji sa sabljom odgovarala je muževnom samopoimanju crnogorskog vladara. Potrebno je istaknuti da je tom prilikom Bukovac na cetinjskom dvoru vidio prikaze Napoleona III. i carice Eugénie, koje mu se nisu svidjele zbog likova koji svojim blijeđi-

15 · Hubertus Kohle, "Fashionable. Alexandre Cabanel zwischen Tradition und Moderne", u: *Faust. Kultur muss sein* (pristupljeno 9. 12. 2011.), www.Faustkultur.de; *Alexandre Cabanel. The Tradition of Beauty*, (ur.) Andreas Blühm, Hirmer Verlag, München, 2011.

16 · Igor Borozan, *Trajanje lepog: Velika Iza i Pavle Beljanski*, Naučni skup posvećen Pavlu Beljanskom (1892.-1965.), (ur.) Jasna Jovanov, Spomen-zbirka Pavle Beljanski, Novi Sad, 2012., 104-107.

17 · Više o Jean-Auguste-Dominique Ingresu: Susane L. Siegfried, *Ingres: Painting Reimagined*, Yale University Press, Yale, 2009. O Ingresovom portretnom slikarstvu: *Portraits by Ingres. Image of an Epoch*, (ur.) Gary Tinterow, Philip Conisebee, Catalogue of an exhibition held at the National Gallery, London, Jan. -Apr., 1999.

18 · Patricia Mainardi, *The End of the Salon. Art and State in the early Third Republic*, Cambridge University press, Cambridge, 1993.; Norbert Wolf, *The Art of the Salon. The Triumph of 19th-Century painting*, Prestel Verlag, München, 2012.; Fae Brauer, *Rivals and Conspirators. The Paris Salons and the Modern Art Centre*, Cambridge Scholars Publishing, Newcastle upon Tyne, 2013.

19 · *Spectaculaire Second Empire, Ce catalogue a été publié à l'occasion de l'exposition*, Paris Musée d'Orsay, Septembre 2016.- Janvier 2017.

20 · Robert Verhoogt, *Art in reproduction: Nineteenth-century Prints after Lawrence Alma-Tadema, Jozef Israëls and Ary Scheffers*, Amsterdam University Press, Amsterdam, 2007.; Stephen Bann, *Paralel Lines: Printmakers, Painters, and Photographers in Nineteenth Century France*, Yale University Press, New Haven, London, 2001.

21 · Roger Diederer, "Über die Grenzen. Ein Blick in die Fremde", u: *Orientalismus in Europa, von Delacroix bis Kandinsky* (ur.) Roger Diederer, Davy Depelchin, Musées royaux des Beaux-Arts de Belgique, Brüssel, Oktober 2010.- Januar 2011., Hirmer Verlag, München, 2010., 35-54.

22 · Ibid, 51-52.

23 · Vlaho Bukovac, *Moj život*, 92-93.

24 · Vera Kružić Uchytíl, *Vlaho Bukovac: život i djelo 1855.-1922.*, Nakladni zavod Globus, Zagreb, 61.

25 · Usprkos tvrdnji Bukovca da je portret nastao prilikom njegovog drugog boravka na Cetinju 1883. godine, stilskim nalazom je utvrđeno da je on vjerojatno nastao prilikom prvog slikarovog boravka na Cetinju: Ibid.

lom podsjećaju na porculan. Zadovoljan zarađenim novcem umjetnik se vratio u Pariz. Litografije vladarskih likova, koje se pripisuju Franzu Xaveru Winterhalteru²⁶, a možda su rad nekog drugog umjetnika, svjedoče o svijesti crnogorskog suverena o propagandnom značaju vladarskih portreta.

Godine 1882. Bukovac je primio poziv sa srpskog dvora da naslika portret kraljice Natalije.²⁷ U Beograd je stigao iste godine kada je proglašena Kraljevina Srbija pod nasljednim kraljem Milanom Obrenovićem. Početkom 19. stoljeća, podizanjem Prvog (1804.) i Drugog srpskog ustanka (1815.) mlada srpska država započela je europeizaciju i deosmanizaciju. Diplomatskim akcijama, ali i oružjem dominantna obitelj Obrenović uspjela je iskoristiti povoljnu geopolitičku situaciju i 1882. godine uspostaviti monarhističku vlast i potvrditi svoju punu političku neovisnost u odnosu na Osmansko Carstvo. Srpski vladar oženio je aristokratkinju Nataliju Keško koja je obrazovanje stekla u Francuskoj i poprimila njen kulturni utjecaj. Prije odlaska u Beograd, Bukovac je posjetio svog profesora Cabanela, koji mu je zaželio sreću s nadom da će portret srpskog vladara izložiti iduće godine na Salonu. Bukovac se u Beogradu, u dvorskom salonu prvi put susreo s kraljicom Natalijom koja ga je na francuskom jeziku upoznala s razvojem pozivanja slikara. Kraljica je u Parizu vidjela portret sina dvorskog maršala Konstantinovića što ju je potaklo da zamoli Bukovca da naslika njen portret. Slikar je u autobiografiji istaknuo da je kraljica *divna mlada gospođa kakvu je u ženskom svijetu teško naći*.²⁸ Umjetnik je u dogovoru s kraljicom odabrao u kojoj će je haljini portretirati, izbjegavši svečani kraljevski ornat s mnogobrojnim *accessoireom*. Otklon spram teškog i masivnog ornata, kao i izbor moderne haljine ukazuje na opće mjesto modernizacije europskih vladara, koji su pod utjecajem razorne prosvjetiteljske kritike odbijali nositi isprazne vladarske ornate. Želja za reprezentacijom i samopredstavljanjem vladarice²⁹ dodatno je kontekstualizirana činjenicom da je ona bila vrlo nezadovoljna svojim portretom u punoj veličini,³⁰ koji je iste godine naslikao istaknuti austrijski umjetnik Hans Canon³¹ i potom portret izložio na Prvoj internacionalnoj izložbi u Beču.³² Naime, suhoparni i suviše crtački definiran kraljičin portret nije odgovarao duhu vremena. Spektakularno portretno slikarstvo Drugog carstva ili vatrena koloritna dekadencija bečkog *Grunderzeita* oličena u ženskim portretima Hansa Makarta,³³ sigurno su bili dopadljiviji gordojoj i prilično frivolnoj srpskoj kraljici. Očigledno su izbor haljine po modi Drugog carstva i sveopća dekorativnost slike potvrdili suradnju vladarice i umjetnika, kao i određene norme vremena.³⁴ Vladarice su tijekom 19. stoljeća i dalje bile u sjeni svojih muževa. U skladu s građanskim idealima, one su trebale izraziti blagost, čednost, ljupkost i odmjerenost te tako istaknuti svoju ulogu prikladnih pratilja okrunjenih glava. Virtuozno naslikana glamurozna haljina u skladu s modnim diktatima vremena potvrdila je kraljičin status modne ikone srpskog elitnog društva. Uostalom, kraljica je kontinuirano naručivala iz Pariza najmodernije toalete, prenoseći duh francu-

²⁶ Laure Chabane, "Winterhalter and French Painting, Echoes of the Salon", u: *High Society. The Portraits of Franz Xaver Winterhalter*, Augustinermuseum, Städtische Museen Freiburg, November, 2015.–March, 2016., Arnoldsche Art Publishers, Stuttgart, 2015., 46-47.

²⁷ Vlaho Bukovac, *Moj život*, 113.

²⁸ Ibid, 114.

²⁹ O vizualnom uobličavanju lika kraljice Natalije u raznolikim medijskim izrazima: Igor Borozan, *Između samoiscenacije i prezentacije: portret kraljice Natalije Obrenović*, Zbornik Matice srpske za likovne umjetnosti 39, 2011., 75-144.

³⁰ Kraljica se vrlo negativno izrazila o portretu s njenim likom, koji je izveo Hanz Kanon: Kraljica Natalija Obrenović, *Moje uspomene*, priredila Ljubinka Trgovčević, Srpska književna zadruga, Beograd, 1999., 105-106.

³¹ Više o slikarstvu Hansa Canona: Franz Josef Drewees, *Hans Canon (1829.-1885.): Werkverzeichnis und Monographie*, 2 Bde. Hildelsheim, Zürich, New York, Olms, 1994.

³² *Illustrierter Katalog der Ersten Internationalen Kunst-Ausstellung im Künstlerhaus*, Wien, 1882., 105.

³³ Elke Doppler, "Galerie der Schönheit – Hans Makart Damenporträts", u: *Hans Makart. Malerfürst*, Historisches Museum der Stadt Wien, Oktober – März 2001., 134-138.

³⁴ Igor Borozan, *Između samoiscenacije i prezentacije: portret kraljice Natalije Obrenović*, 121.

ske visoke mode i određujući modne trendove u srpskom društvu. Modna industrija korespondirala je s konzumacijom modnog luksuza,³⁵ koji se manifestirao osobito u slučaju carice Eugénie kao uzvišenog modnog slučaja francuskog društva.³⁶ I srpska je vladarica sebe manifestirala u skladu s trendovima vladarske reprezentacije i modnog luksuza. Bukovac je izuzetno rafinirano prikazao teksturu svile, tafta, tila, krzna pretvorivši kraljičinu bijelu haljinu u filigranski cvjetni artefakt. Istovremeno, slikar je uspio prikazati psihološki lik vladarice. Snažna izražajnost kao da je anticipirala buduću vrlo aktivnu socijalnu i političku dimenziju kraljičinog života na srpskom dvoru. Otmjeno bljedilo kože, nalik slonovači, s namjerom je kontrastirano tamnom pozadinom, što je istaknulo karakter ove snažne i ambiciozne žene. Utisak nisu poništili ni ustaljeni modni dodaci prilagođeni viđenju prikladne ženstvenosti: lepeza, buket, cvijeće... Sveukupno, portret kraljice Natalije odiše otmjenošću i lagodnom frivolnošću koja ukazuje na dvorski život u vrijeme slikarova boravka u Beogradu. Kao sudionik ugodnog dvorskog života tijekom boravka u Beogradu, slikar ga je dočarao veličanstvenim kraljičnim portretom, kao i uljanom skicom za portret u punom formatu na kojem je još naglašeniji kraljičin psihološki karakter koji nije mogao u potpunosti prikazati na paradnom portretu.³⁷ Nakon oduševljenja kraljevskog para portretom, Bukovac je pristupio izradi portreta malog prijestolonasljednika Aleksandra, i to *nekonvencionalno u vrtu*.³⁸ Konačno, s puno lijepih dojmova i zadovoljan velikom ljubaznošću, Bukovac se s ordenom *Takovskog krsta V stepena* vratio u Pariz s idejom da naredne godine portret izloži na Salonu. Međutim, zbog loših odnosa između kralja Milana i kraljice Natalije ideja nije realizirana, što je razalostilo slikara, jer je portretom želio učvrstiti svoj položaj pred Cabanelom, kao i u mondenim i aristokratskim krugovima Pariza. Na kraju je portret kraljice Natalije dospio u Višu žensku školu u Beogradu, čime je dodatno istaknuta kraljičina rodna uloga, materijalizirana njenim pokoroviteljstvom brojnih ženskih kulturnih kružoka, časopisa, organizacija...

Bukovac se sljedeće godine susreo s crnogorskim knezom Nikolom koji je inkognito boravio u Parizu. Susret umjetnika i kneza u hotelu "Continental" završio je uspješnim dogovorom.³⁹ Umjetnik je osobno priznao kako je u potrazi za dobrom zaradom pristao vratiti se s vladarom u Cetinje, gdje je naslikao portrete istaknutih crnogorskih heroja. Ipak, Bukovac je po dolasku u Cetinje zaključio drugačiji ugovor s crnogorskim vladarom. Nakon mukotrpnih pregovora i cjenkanja, što ga je posebno razočaralo, slikar je pristao za 3.900 franaka naslikati portrete djece crnogorskog vladara (kneginje Milene, kneginje Zorke, kneginjica Milice, Anastazije i Marije, prijestolonasljednika Danila, kneginjica Jeleni i Ane, kneževića Mirka i kneginjice Ksenije).⁴⁰ Portreti koje obuhvaćaju prikaze od dvogodišnjeg djeteta do odraslih osoba – kneginje Milene – predstavljaju dijapazon psiholoških portreta u raznolikim formama: puna figura, dopojasni, poprsje. Osobito se svojom izradom ističe portret kneginjice Milice, koja je predstavljena u svenoj pozi s knjigom u rukama. Tipičan prikaz ženstvenosti tijekom kontemplacije i sna dopunjen crnogorskom odjećom koja određuje narodnost kuće Petrović i tako predstavlja vizualni simbol nacionalnog identiteta. Bukovac je portret kneginjice Milice izložio u dvorskom salonu u Cetinju, u vrijeme vjenčanja kneginje Zorke s pretendentom na srpsko prijestolje, Petrom Karađorđevićem, koji se tada nalazio u izbjeglištvu. Tom je prilikom umjetnik naslikao i portret budućeg srpskog vladara, što mu je omogućilo suradnju s dinastijom Karađorđević. Uprkos dobrim odnosima s dinastijom Obrenović, potvrđenim prošlogodišnjim slikanjem portreta na srpskom dvoru, Bukovac se nije libio portretirati prvaka konkurenstke dinastije. To je ujedno bio dokaz da u svijetu salonske umjetnosti dominira zakon

³⁵ Ingeborg Weber-Kellermann, *Frauenleben im 19. Jahrhundert*, Verlag C.H. Beck, München, 1983., 135-138.

³⁶ Elizabeth Ann Coleman, "The Confections of Winterhalter and Worth", u: *Winterhalter's High Society. The Portraits of Franz Xaver Winterhalter*, 58-65.

³⁷ Vera Kružić Uchytel, *Vlaho Bukovac: Život i djelo 1855.-1922.*, 37.

³⁸ Ibid.

³⁹ Vlaho Bukovac, *Moj život*, 120.

⁴⁰ Vera Kružić Uchytel, *Vlaho Bukovac: Život i djelo 1855.-1922.*, 334-335.

tržišta iznad nacionalnih, dinastičkih, etničkih, vjerskih i ostalih determinanti. Slikar je pri odlasku iz Cetinja odlikovan *Ordenom krsta kneza Danila III stepena*, ali mu uručeno odlikovanje, prema osobnom priznanju, nije moglo ublažiti gorčinu koju je ponio s crnogorskog dvora.⁴¹ Očigledno je da mladom umjetniku, željom potvrđivanja i naviknutom na sjaj bulevarskog Pariza, život i rad na malom i gotovo spartanski uređenom crnogorskom dvoru nije pružao dovoljno društvenog priznanja i stručne valorizacije, kakve je uživao tijekom boravka na srpskom dvoru, prožetim europskim ugledom.

Nakon višegodišnje pauze, Bukovac je ponovno angažiran od strane srpskog dvora.⁴² Godine 1901. došao je u Beograd te potom u ljetnikovac u Smederevu, gdje je naslikao portret vladajućeg kralja Aleksandra i njegove supruge, kraljice Drage, nezadovoljne vladarskim portretima koje je izveo slikar Risto Vukanović.⁴³ Bukovac je posjetio ljetnikovac u Smederevu u vrlo nepovoljnom trenutku po vladarski par i dinastiju Obrenović u cjelini: velika nestabilnost države uslijed neuspjelih pokušaja balansiranja između Rusije i Austro-Ugarske, kao i konstantne prijetnje iz inozemstva u obliku snažnih pretenzija na kraljevsko prijestolje Petra Karađorđevića. Nepopularnost kraljice u određenim društvenim krugovima, kao i činjenica da vladarski par nije imao nasljednika dodatno su uzrokovali nestabilnost države. Pritom je Bukovac ostavio zapis koji potvrđuje priču o dominantnoj vladarici i slabom vladaru, koji se uklopio u viđenje većine suvremenika o odnosima vladarskih supružnika.⁴⁴

U takvim se okolnostima javlja ideja da se poljuljani autoritet vladarskog para namjesti masovnim plasiranjem njihovih portreta koje je, prema riječima tadašnjih kritičara, trebalo smjestiti u javne prostore i privatne domove. U skladu s državnim aktima i u sklopu primjene starog koncepta *damnatio memoriae* morali su se ukloniti Bukovčevi portreti posljednjih Obrenovića te potom u stare okvire umetnuti novi likovi vladajućeg monarha.⁴⁵ Posredstvom zagrebačkog trgovca i knjižara Petra Nikolića, koji je zastupao Vlahu Bukovca pred srpskim dvorom, došlo je do konačne realizacije portreta,⁴⁶ te je oleografije u Nikolićevoj režiji u Berlinu trebalo masovno reproducirati.⁴⁷ Nakon Bukovčeva dolaska u Beograd došlo je do određenog zastoja te je Nikolić kao kompenzaciju za izgubljeno vrijeme slikaru obećao populariziranje njegovih vladarskih portreta u Njemačkoj. Također je obećao da će portreti kraljevskog para naditi slavu vladarskih replika Franza von Lenbacha.⁴⁸ Velika popularnost Lenbachovih replika Bismarca postala je sinonim za brz uspjeh u vrijeme masovne konzumacije vladarskih likova (posjetnice, oleografije...)⁴⁹ Nikolić je za pretpostavljene portretne replike veličine 75 × 48 cm ponudio Bukovcu 4.000 forinti. Na doprinos u uobličavanju kraljevog portreta upućuje i prepiska dvojice glavnih aktera u kojoj trgovac sugerira slikaru da portretira kralja Aleksandra u paradnoj uniformi i tako ponovi situaciju s oslikavanjem portreta cara Franje Josipa I.⁵⁰ Službena vladarska odjeća trebala je upotpuniti portrete kao državne simbole, koji će se dodatno potvrditi postavljanjem u javnim prostorima, dok su originalni uljani portreti izloženi u dvorani za ministarske sjednice u beogradskom Dvoru.⁵¹

41 · Vlaho Bukovac, *Moj život*, 120.

42 · Ibid, 121.

43 · Ana Stolić, *Kraljica Draga Obrenović*, 2. prošireno izdanje, Zavod za udžbenike, Beograd, 2009., 138.

44 · Ibid.

45 · Vladimir Jovanović, *Izbrisana sećanja. Uništavanje i retuširanje slike o nestaloj dinastiji Obrenović*, Godišnjak za društvenu istoriju 1-3, 2007., 31-46.

46 · Petar Petrović, *Slikar Vlaho Bukovac (1855.-1922.)*, Narodni muzej, Beograd, 2014., 13.

47 · Vera Kružić Uchytel, *Vlaho Bukovac. Život i djelo 1855.-1922.*, 121.

48 · Ibid, 121.

49 · Alice Laura Arnold, "Zwischen Kunst und Kult., Lenbach Bismarck – Porträts und Repliken", u: *Lenbach. Sonnebilder und Porträts*, (ur.) Reinhold Baumstark, Neue Pinakothek und Schak-Galerie, München, Mai – August 2004., Pinakothek-Dumont, München, 149-178.

50 · Vera Kružić Uchytel, *Vlaho Bukovac: život i djelo 1855.-1922.*, 313.

51 · Ibid, 144.

Kritika je o portretima iznijela pozitivnu ocjenu.⁵² Oba portreta izvedena u pleneru pohvaljena su kao tehnički izvrsna riješena djela koja ističu snažnu psihološku notu prikazanih likova. Nauštrb ustaljenog slikanja vladarskih likova u scenski namještenom i zatvorenom prostoru, portreti su naslikani na otvorenom u prirodi, što potvrđuje slikarovu smjelost u otklonu od ustaljenih normi. Bukovac je kraljevski par sagledao iz osobnog kuta, koji se poklopio s uvriježenim stavom javnosti. Dobrodušni prikaz krhke kraljevske ličnosti i prikaz ohole i čvrste kraljice nalik rimskoj matroni, potvrđuju narativ o slabom monarhu i dominantnoj vladarici. U svakom slučaju, kritika je pozitivnom ocjenom istaknula da je slikar predstavio kraljevski par u skladu s klasičnim osnovama slikarstva, koji počivaju na idealizaciji vidljive prirode, što Bukovca, usprkos moderno intoniranom formalnom izrazu, svrstava u red klasičnih slikara o čemu svjedoči i profilni prikaz vladarskih likova. Slikar je predstavio kraljevski par u skladu sa starom antičkom praksom profilnog prikaza carskih likova na kovanome novcu. Profilni prikaz ljudskog lika smatran je najprikladnijim za trajno pamćenje pojedinca pa je u skladu s mnemotehničkim procesom ljudskog pamćenja bio ključno izražajno sredstvo vladarske propagande. O uspjehu portretnih replika izvedenih usred baštinskog zelenila i u pleneru ukazuju i predstavnički srpske kulturne elite. Tako Božidar Nikolajević navodi da su *bojene kopije dviju slika bile do pogibije kraljevskog para vrlo rasprostranjene u Beogradu i Srbiji*.⁵³ Konačno, Bukovčev rad valoriziran je i s najvišeg mjesta i odlikovan od strane monarha i vlade *Ordenom Svetog Save III stepena*. Pravo nošenje ordena slikaru je potvrdio i car Franjo Josip I.⁵⁴ Napokon, i Nikolić je ispunio svoje obećanje: portreti i prateće litografije bile su izlagane u Njemačkoj, Zagrebu, (trgovina Petra Nikolića) i Beču (Salon Eugen Artin) 1903. godine.⁵⁵

Bukovac je iduće godine ponovno došao u Beograd s namjerom da naslika službeni portret novog srpskog vladara Petra Karađorđevića. Nakon ubojstva Aleksandra Obrenovića i kraljice Drage 1903. godine i biološkog zatiranja dinastije Obrenović, u Srbiji je u ime prognane obitelji Karađorđević na vlast došao kralj Petar. Lik novog kralja bio je gotovo nepoznat srpskoj javnosti. Novi vladar, koji je legitimitet crpio od "posvećenog" pretka Karađorđa Petrovića, vode Prvog srpskog ustanka protiv Osmanlija i osnivača dinastije Karađorđević, morao se medijski približiti podanicima i učiniti dostupnim javnosti. Bukovac je po već ustaljenom običaju pozvan izvesti taj osjetljiv posao. Uskoro je izveo kraljev ikonički lik i tako vladara trajno zabilježio u kolektivnoj svijesti. Dupojasni prikaz vladara u crvenoj vojničkoj uniformi sa zlatnim epoletama i lentom preko poprsja s vremenom je postao kanonski kraljev lik i simbol njegovog vizualnog prisustva u medijskom sustavu dinastije Karađorđević. Bukovac je zbog nesuglasica između naručitelja portreta ubrzo naslikao gotovo istovjetni portret, ali je vladarovu glavu predstavio u strogom *en faceu*. Nakon polemike u tisku između dvojice trgovaca oko prava reproduciranja kraljevih portreta u raznim medijima, Bukovac je dao pismenu izjavu da je verzija Petra Nikolića iz Zagreba bolja od one Stevana Lukačevića iz Beograda.⁵⁶ Portret je iste godine reproduciran i u drugom broju novopokrenutog bečkog časopisa *Die Kunst*, što govori o značaju koji mu je Bukovac pridao. Konačno, slikar je uspio stvoriti dojam stabilnosti novog režima otjelovljenog u liku kralja Petra. Politički *interregnum* i državna nestabilnost su prevladani, a lik novog vladara, kao viši simbol državne vlasti, stvarao je dojam postojanosti i stabilnosti poretka u vrijeme velikih vanjskih pritisaka na novu dinastiju izazvanih ubojstvom posljednjih Obrenovića. Izostanak živosti i snažne psihologizacije portreta, vidljiv na prikazima posljednjih Obrenovića, preobražen je u gotovo ikonički prikaz izvanvremenske državne vlasti sublimirane u novom vladaru.

52 · N. N., *Nova slika srpskog kralja i kraljice*, Brankovo kolo VII/28, 1901, 906.; N. N., *Klasičan slikar i pesnik*, Brankovo kolo VII/36, 1901., 1163.

53 · Božidar S. Nikolajević, *Iz minulih dana, sećanja u dokumentu*, Srpska akademija nauka i umetnosti, Beograd, 1986., 211.

54 · Petar Petrović, *Slikar Vlaho Bukovac (1855.-1922.)*, 46.

55 · Ibid.

56 · Vera Kružić Uchytel, *Vlaho Bukovac: život i djelo 1855.-1922.*, 125.

Portret kraljice Natalije, 1882. ; ovdje ide: Hans Canon, Portret kraljice Natalije, 1882., Civici Musei di Storia ed Arte, Trst

Bukovac je posljednji vladarski portret naslikao pred kraj svojeg života – dopojasni sjedeći lik kralja Aleksandra Karađorđevića.⁵⁷ Nova državna tvorevina, Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca, osnovana nakon Prvog svjetskog rata 1918. godine umnogome je počivala na integrativnoj i autoritativnoj ličnosti jugoslavenskog monarha. Sin kralja Petra Karađorđevića definirao je reprezentativnu kulturu vladajuće dinastije, kao i državnu zajednicu u cjelini. Bukovac je vladara predstavio ikonografski vrlo slično prethodnom portretu kralja Petra, čime je uspostavio dinastički kontinuitet Karađorđevića u novim političkim okolnostima. Kraljev portret bio je namijenjen Pokrajinskom namjesništvu u Ljubljani, a Ministarstvo Kraljevine SHS ustupilo ga je Narodnom muzeju 1926. godine. O portretu je vrlo pohvalno pisao umjetnikov prijatelj i pisac Marko Car ocijenivši krajnje pohvalno umjetnikov pretposljednji rad.⁵⁸ Ukazavši na portret vladara kao sintezu realnosti idealizma, car je potvrdio ukidanje stare prakse vanjskog obličja i unutarnje ljepote, koja se suočava s otmjenim i namjerno nehajnim prikazom kraljevog lika. U vrijeme novih umjetničkih tendencija i izraza, ostarjeli je slikar u konvencionalnoj maniri i izvan *impresionističkih rabota*,⁵⁹ te u skladu s uobičajenim ikonografskim rješenjima, prikazao mladog jugoslavenskog monarha kao jamca krhke državne tvorevine Južnih Slavena. Gotovo viteški duh nonšalancije oličen istaknutim bijelim rukavicama i nehajnim prikazom sablje, uobličio je kraljev lik koji je, usprkos izvjesnoj opuštenosti, bio u stanju državne pripravnosti.

Vlaho Bukovac je formu i sadržaj vladarskih portreta kontinuirano preobražavao. Od ranih portreta nastalih u skladu s odjecima Ingresovih slikarskih postupaka (čvrst crtež, stabilna kompozicija, jasna forma, kulisno osvjetljenje) do poznih plenerističkih portreta intenzivnih i rastrzanih mrlja boje, Bukovac je svoj formalni izraz usklađivao s prikazom vladarskih likova u prostoru između tijela, ličnosti i dužnosti. Tijelo kao socijalna kategorija, ličnost kao osobni specifikum i dužnost kao zamišljeni skup obavezujućih vladarskih normi (odjeća, modni dodatci...) nesumnjivo su vješto uklopljeni u okvire vremena u kojem je umjetnik stvarao osobne portrete. Bukovac je tijekom četiri desetljeća rada na vladarskim portretima stekao neprikosnoveni status slikara crnogorskog i, osobito, srpskog dvora. Neformalna titula srpskog dvorskog slikara korespondirala je s rastom njegove reputacije u europskim okvirima. Uspjeh na srpskom dvoru dodatno je etablirao već uvelike ostvaren umjetnički renome slikara koje je, varirajući ikonografske tipove i formlane rješenja, nastojao da vladarske portrete uskladi s funkcijom i kontekstom te tako potvrdi status najuspješnijeg portretista vladarskih slika među Južnim Slavenima tijekom posljednjih desetljeća 19. i prvih desetljeća 20. stoljeća.

⁵⁷ · Petar Petrović, *Slikar Vlaho Bukovac (1855.-1922.)*, 67.

⁵⁸ · Marko Car, *Bukovčev kralj*, *Politika*, XVIII/4970, 1922., 3.

⁵⁹ · *Ibid.*

KATALOG DJELA

Pastirica i orao, do 1866.
(LISTA DJELA REDNI BR. 1.)

Lov na krokodile, do 1866.
(LISTA DJELA REDNI BR. 2.)

Panorama Cavtata, do 1866.
(LISTA DJELA REDNI BR. 3.)

Autoportret, 1875.
(LISTA DJELA REDNI BR. 4.)

Prodavač riba, 1876.
(LISTA DJELA REDNI BR. 5.)

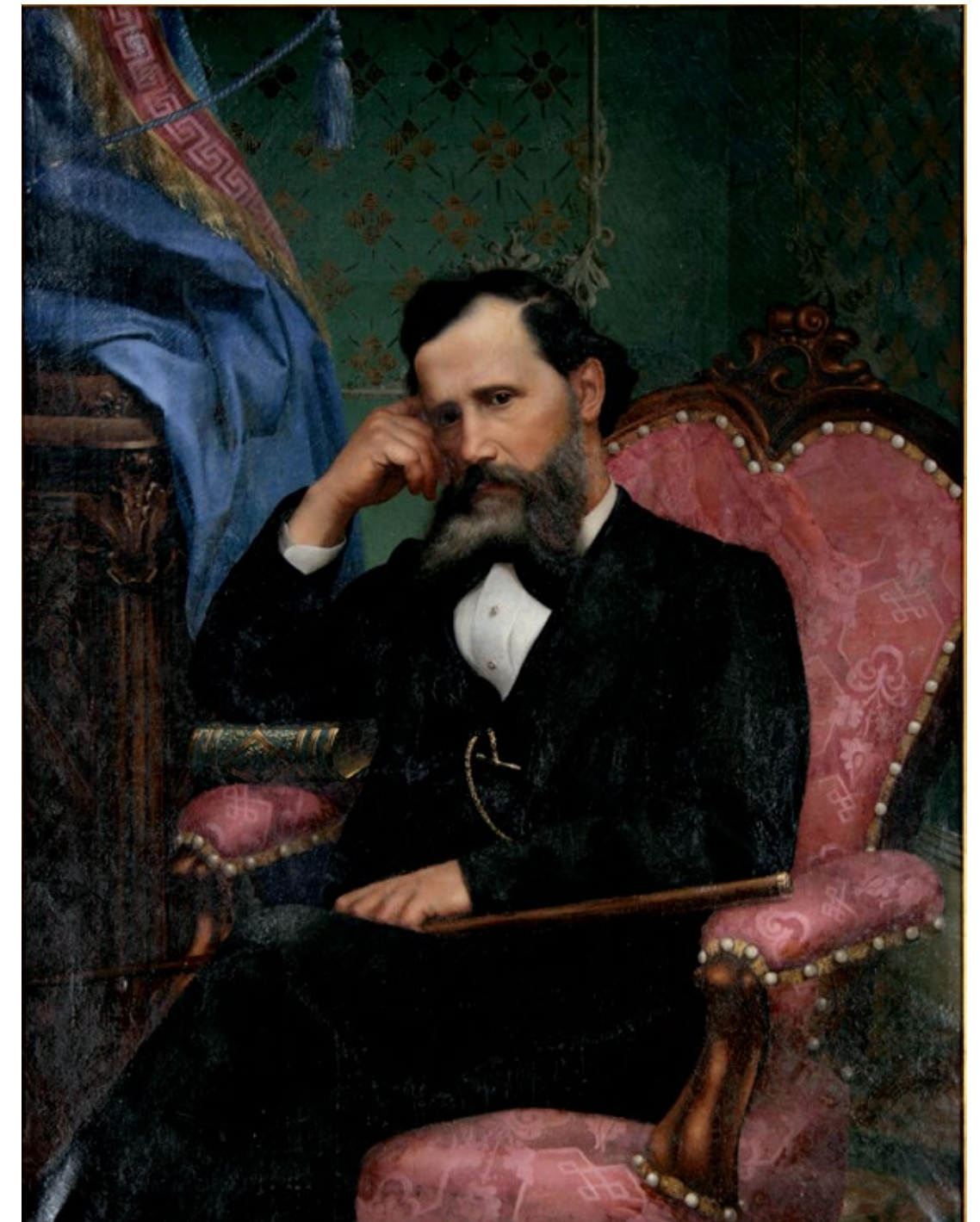

Mlada sultanija, 1877.
(LISTA DJELA REDNI BR. 7.)

Crnac s golubovima, 1876.
(LISTA DJELA REDNI BR. 6.)

Otac u naslonjaču, 1877.
(LISTA DJELA REDNI BR. 8.)

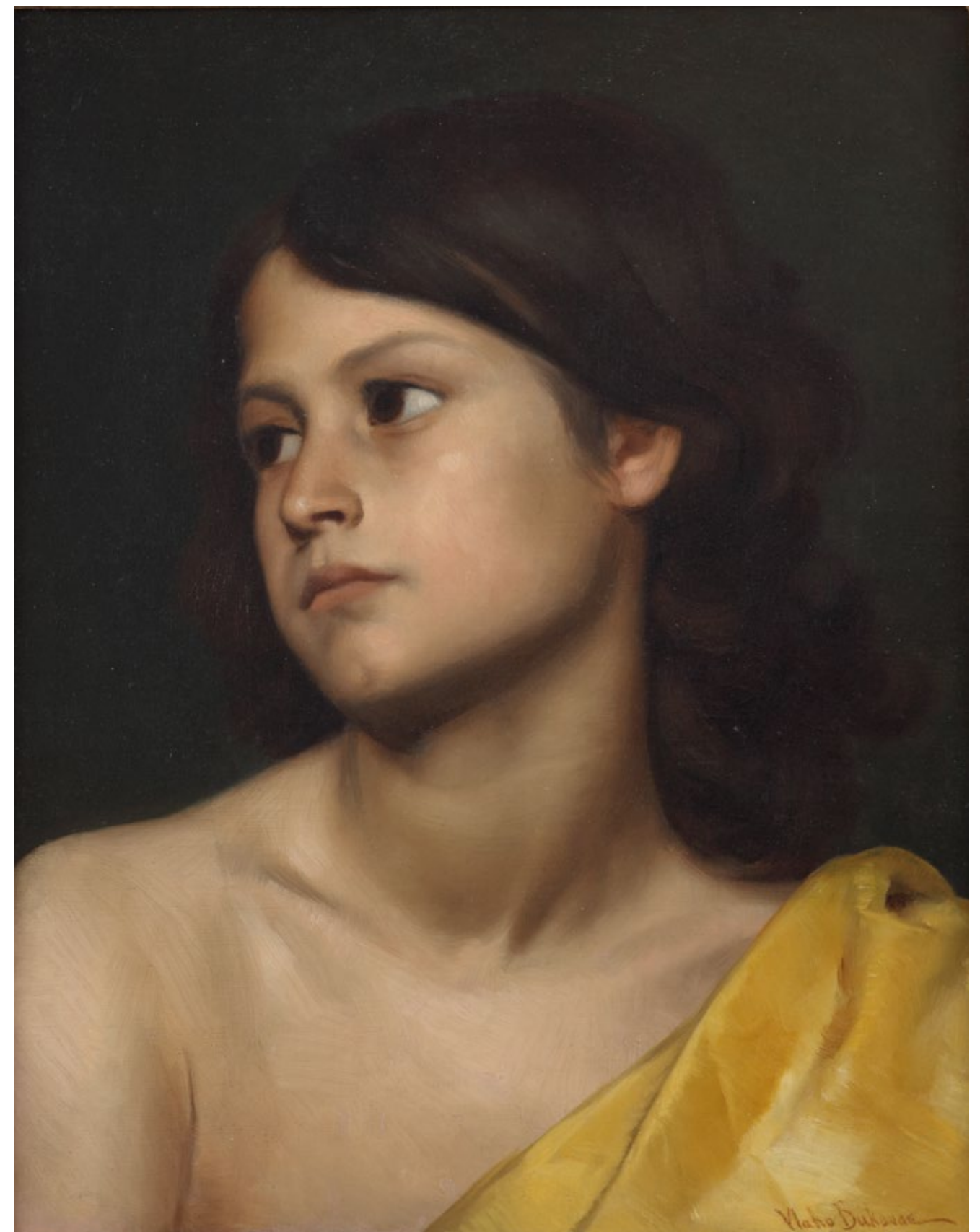

Ruka, 1877.
(LISTA DJELA REDNI BR. 9.)

Mouron pour les petits oiseaux, 1878.
(LISTA DJELA REDNI BR. 10.)

Glava djevojke sa žutom tkaninom,
Pariz, oko 1880.
(LISTA DJELA REDNI BR. 11.)

Studija sadrene glave, 1877.-1880.
(LISTA DJELA REDNI BR. 12.)

Studija Venere Miloske, 1877.-1880.
(LISTA DJELA REDNI BR. 13.)

Mramorni torzo II, 1877.-1880.
(LISTA DJELA REDNI BR. 14.)

Pejzaž iz Fontainebleaua II, Pariz, 1878.
(LISTA DJELA REDNI BR. 15.)

Dvije sestre Marić, 1879.
(LISTA DJELA REDNI BR. 16.)

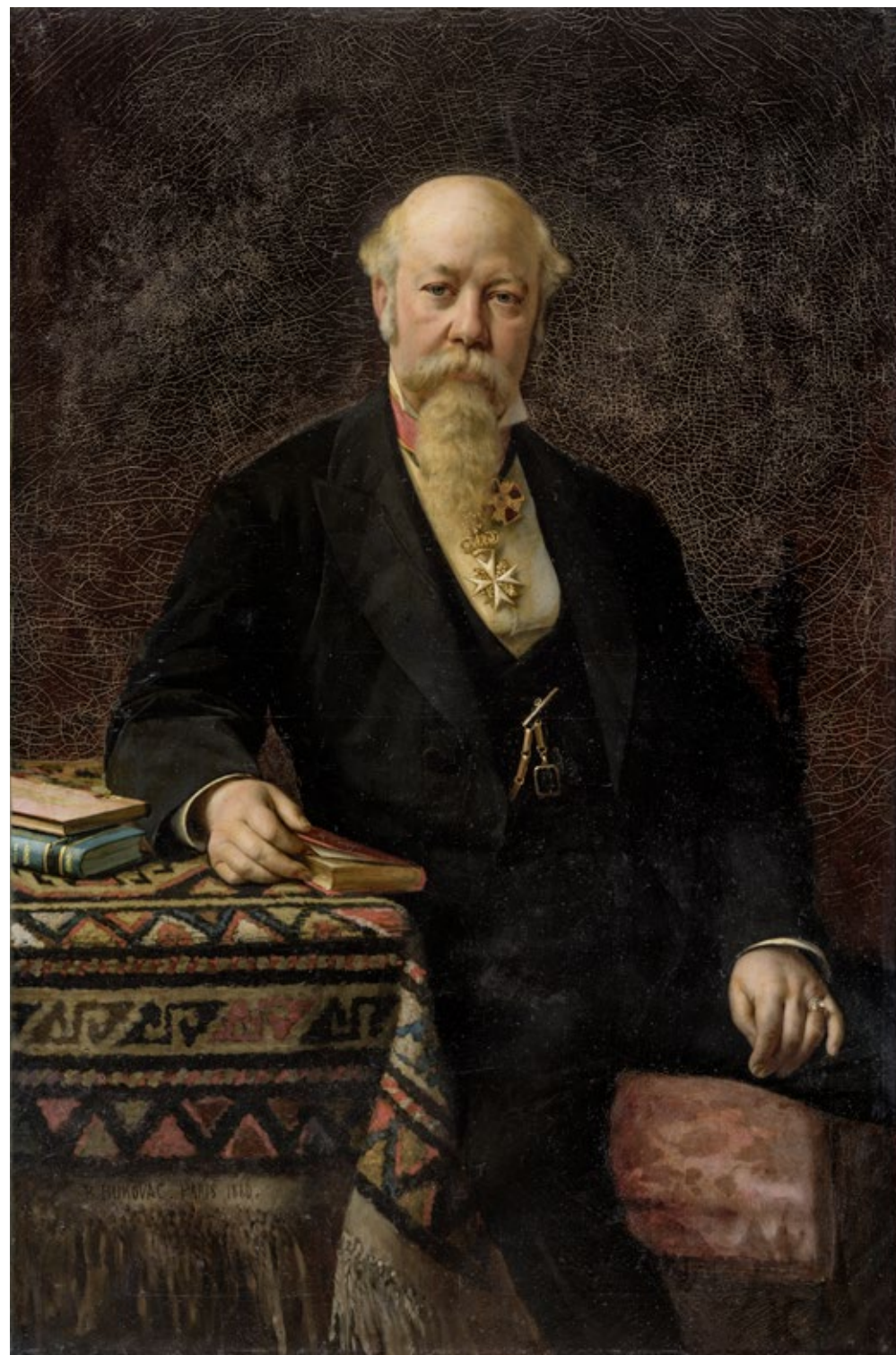
Pejzaž, oko 1879.
(LISTA DJELA REDNI BR. 17.)

Stepenice u Cavtatu, 1879.
(LISTA DJELA REDNI BR. 18.)

Šuma u kasnu jesen, oko 1879.
(LISTA DJELA REDNI BR. 19.)

Medo Pucić, 1880.
(LISTA DJELA REDNI BR. 20.)

Akt u pejzažu I, 1880.
(LISTA DJELA REDNI BR. 21.)

Akt djevojke koja leži, 1880.
(LISTA DJELA REDNI BR. 22.)

Talijanska guslačica, 1880.
(LISTA DJELA REDNI BR. 23.)

Portret Luka Zore, 1881.
(LISTA DJELA REDNI BR. 24.)

Portret Ljubice Zore
(LISTA DJELA REDNI BR. 25.)

Portret Teodore Bošković, Raguza, 1881.
(LISTA DJELA REDNI BR. 26.)

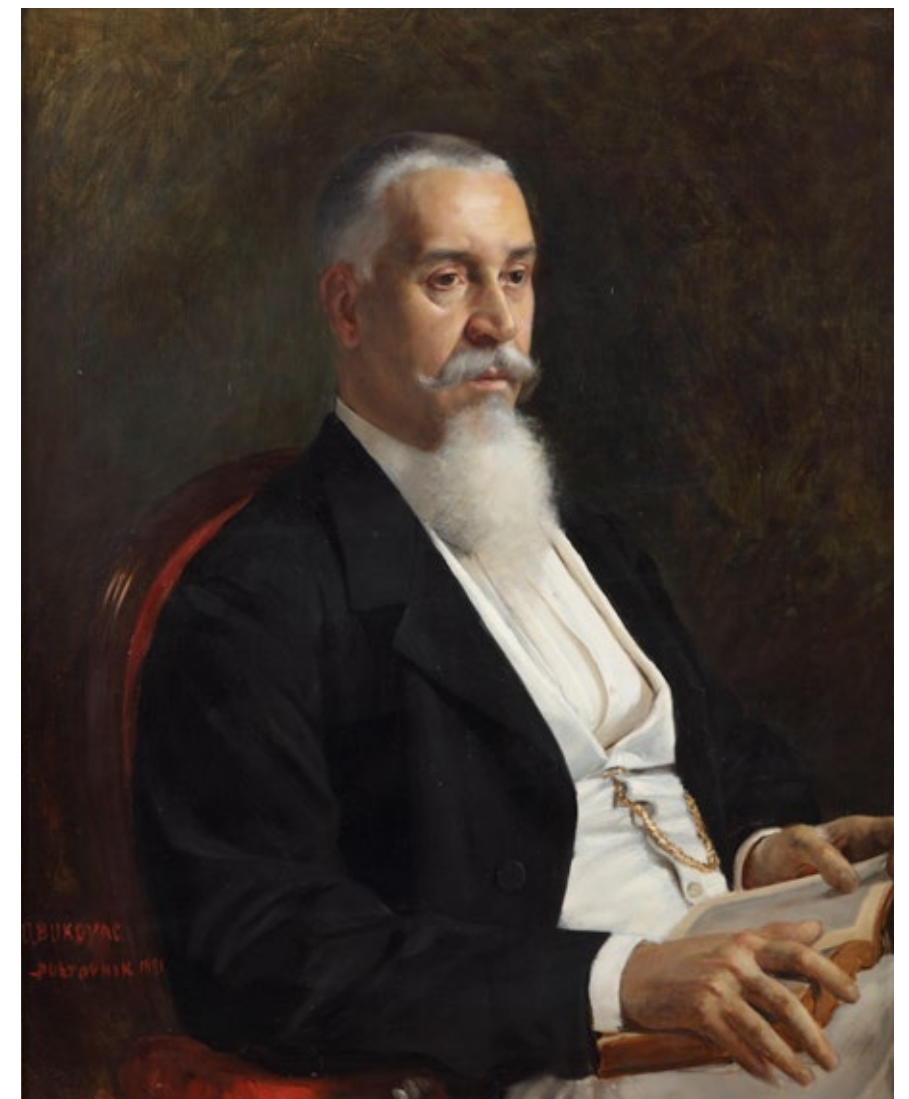
Portret Marije Opuić, Trst, 1881.
(LISTA DJELA REDNI BR. 27.)

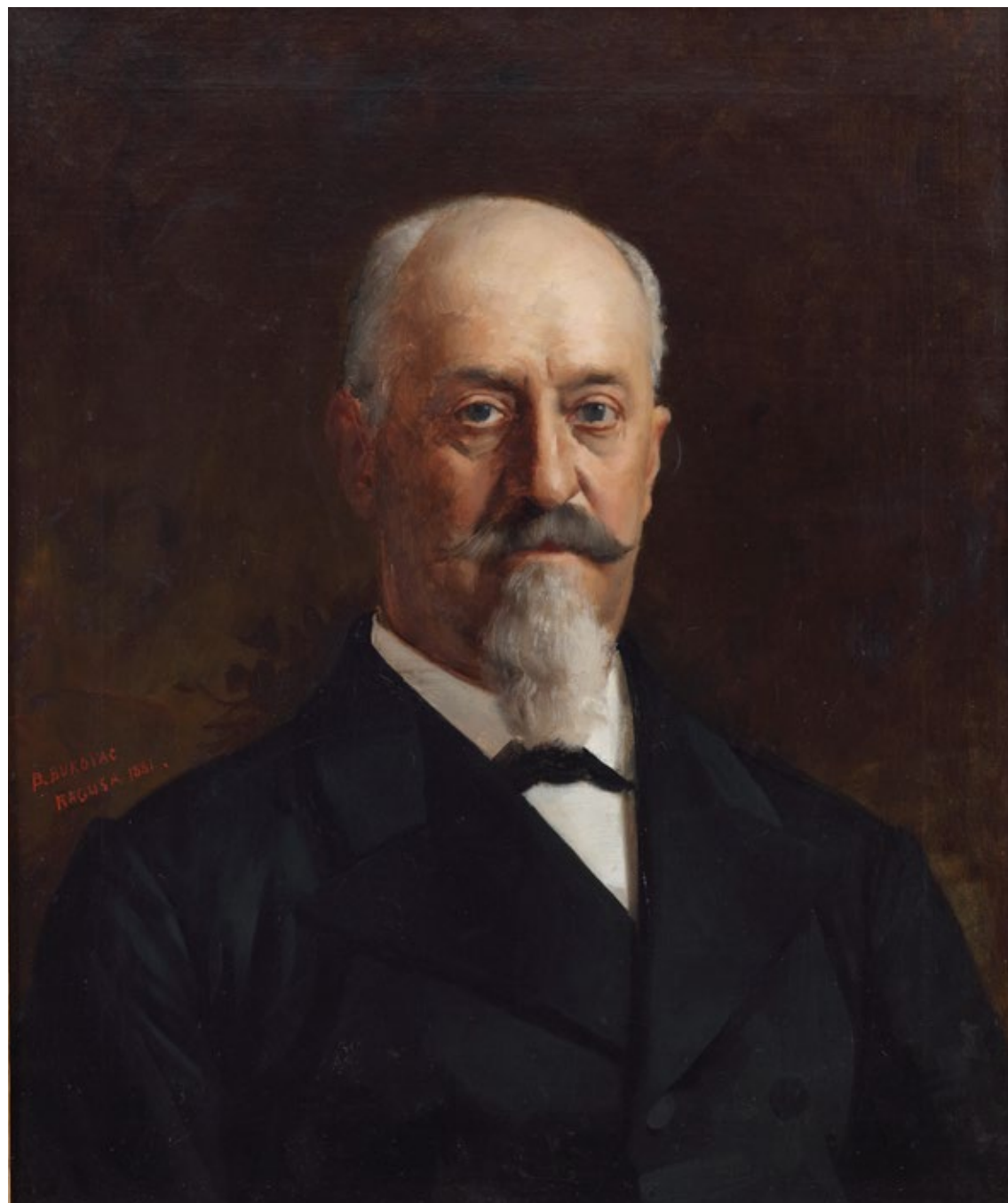

Portret Aleksandra Opuića
(LISTA DJELA REDNI BR. 28.)

Portret Rafe Šarića, 1881.
(LISTA DJELA REDNI BR. 29.)

Portret Vlaha de Giullija, 1881.
(LISTA DJELA REDNI BR. 30.)

Portret Charlotte de Giulli, 1881.
(LISTA DJELA REDNI BR. 31.)

Portret Ane Fagioni, 1881.
(LISTA DJELA REDNI BR. 32.)

Portret sestre Gjorgje, 1881.
(LISTA DJELA REDNI BR. 33.)

Portret sestre Gjorgje, 1881. – 1883.
(LISTA DJELA REDNI BR. 34.)

Portret sestre Ane
(LISTA DJELA REDNI BR. 35.)

La Grande Iza, 1882.
(LISTA DJELA REDNI BR. 36.)

Portret umjetnikova oca, 1883.
(LISTA DJELA REDNI BR. 37.)

Portret umjetnikove majke, 1883.
(LISTA DJELA REDNI BR. 38.)

Portret sestre Gjorgje, 1883.
(LISTA DJELA REDNI BR. 39.)

Portret sestre Ane, 1883.
(LISTA DJELA REDNI BR. 40.)

Portret brata Joze, 1883.
(LISTA DJELA REDNI BR. 41.)

Jesenji pejzaž, Pariz, oko 1883.
(LISTA DJELA REDNI BR. 42.)

Ulaz u vrt, Pariz oko 1883.
(LISTA DJELA REDNI BR. 43.)

Stol u vrtu, Pariz, oko 1883.
(LISTA DJELA REDNI BR. 44.)

Korta u Cavtatu, 1883.
(LISTA DJELA REDNI BR. 45.)

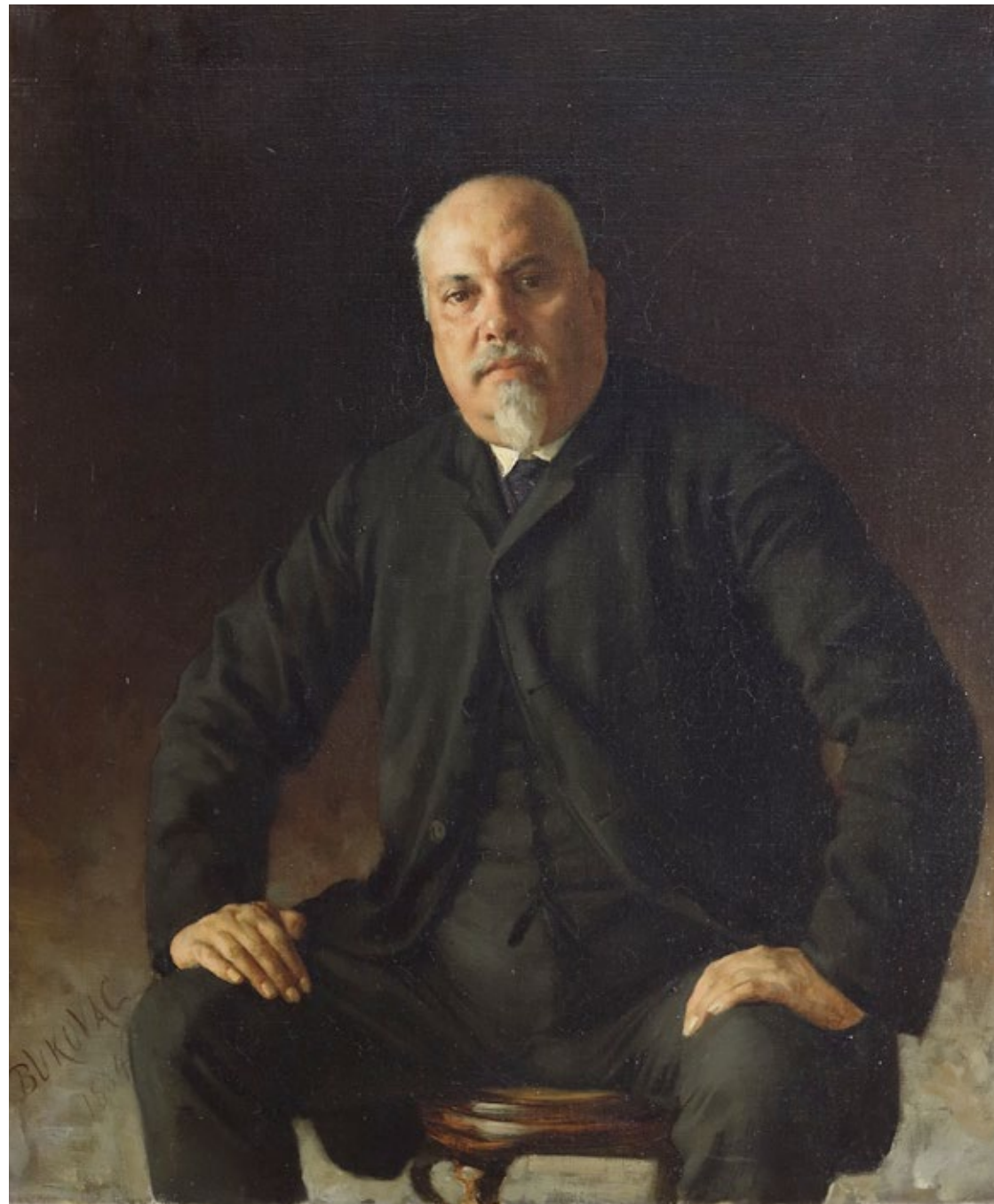

Crnogorka na sastanku, 1883.
(LISTA DJELA REDNI BR. 46.)

Portret Marka Cara, Zadar, 1884.
(LISTA DJELA REDNI BR. 47.)

Portret Ivana Vrankovića, Zadar, 1884.
(LISTA DJELA REDNI BR. 48.)

Portret Vladimira Simića, Zadar, 1884.
(LISTA DJELA REDNI BR. 49.)

Jelisaveta Simić, Zadar, 1884.
(LISTA DJELA REDNI BR. 50.)

Portret djece obitelji Katalinić, Split,
1885.
(LISTA DJELA REDNI BR. 51.)

Dalmatinski ribari, 1883.-1884.
(LISTA DJELA REDNI BR. 52.)

Portret biskupa Marka Kalodere, 1885.
(LISTA DJELA REDNI BR. 53.)

Portret Delfine Ilić, Split, 1885.
(LISTA DJELA REDNI BR. 54.)

Portret Giustine Tommaseo, 1885.
(LISTA DJELA REDNI BR. 55.)

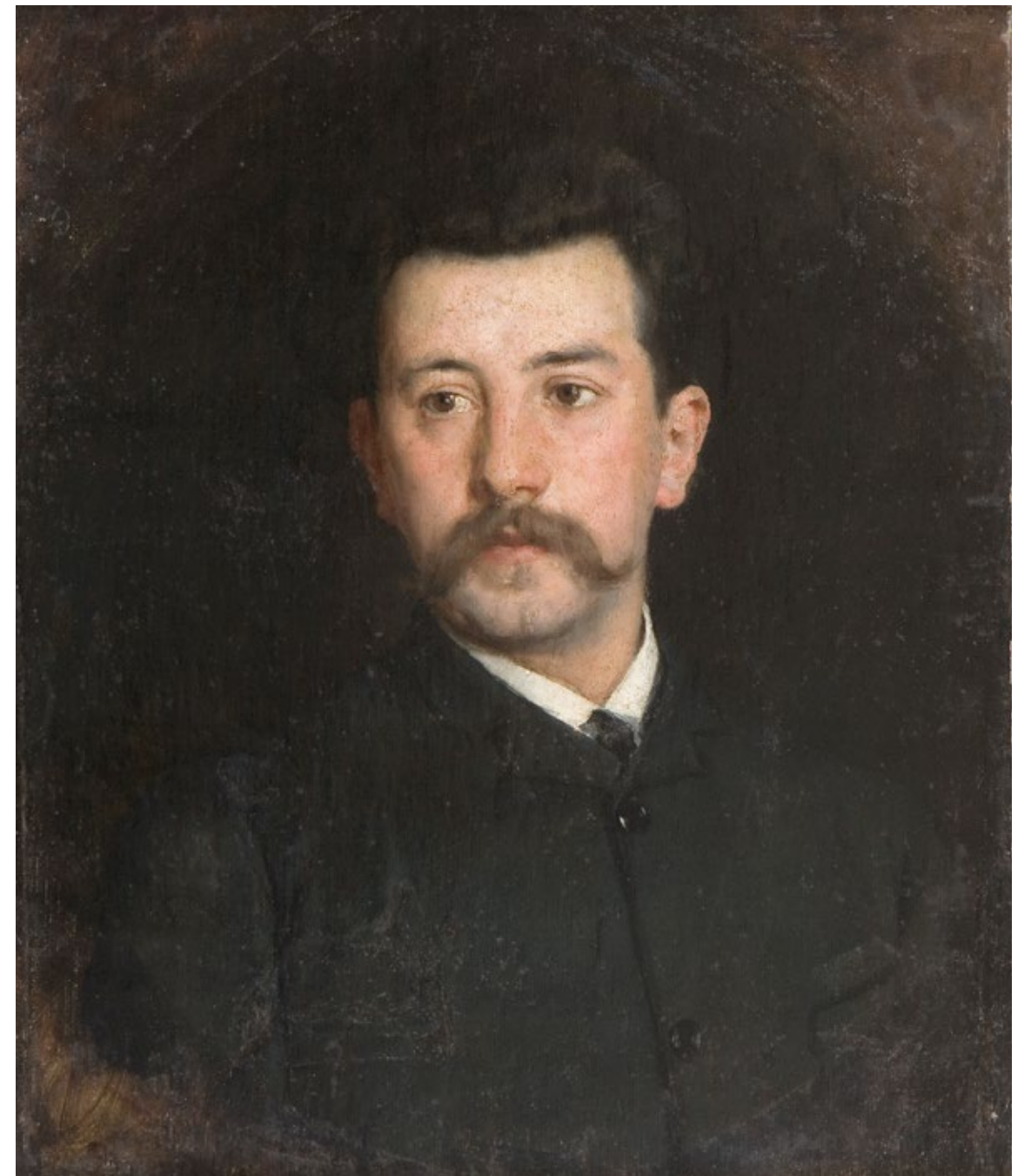
Portret Elise Micheli Vitturi, 1885.
(LISTA DJELA REDNI BR. 56.)

Portret Ane Marić, 1885.
(LISTA DJELA REDNI BR. 57.)

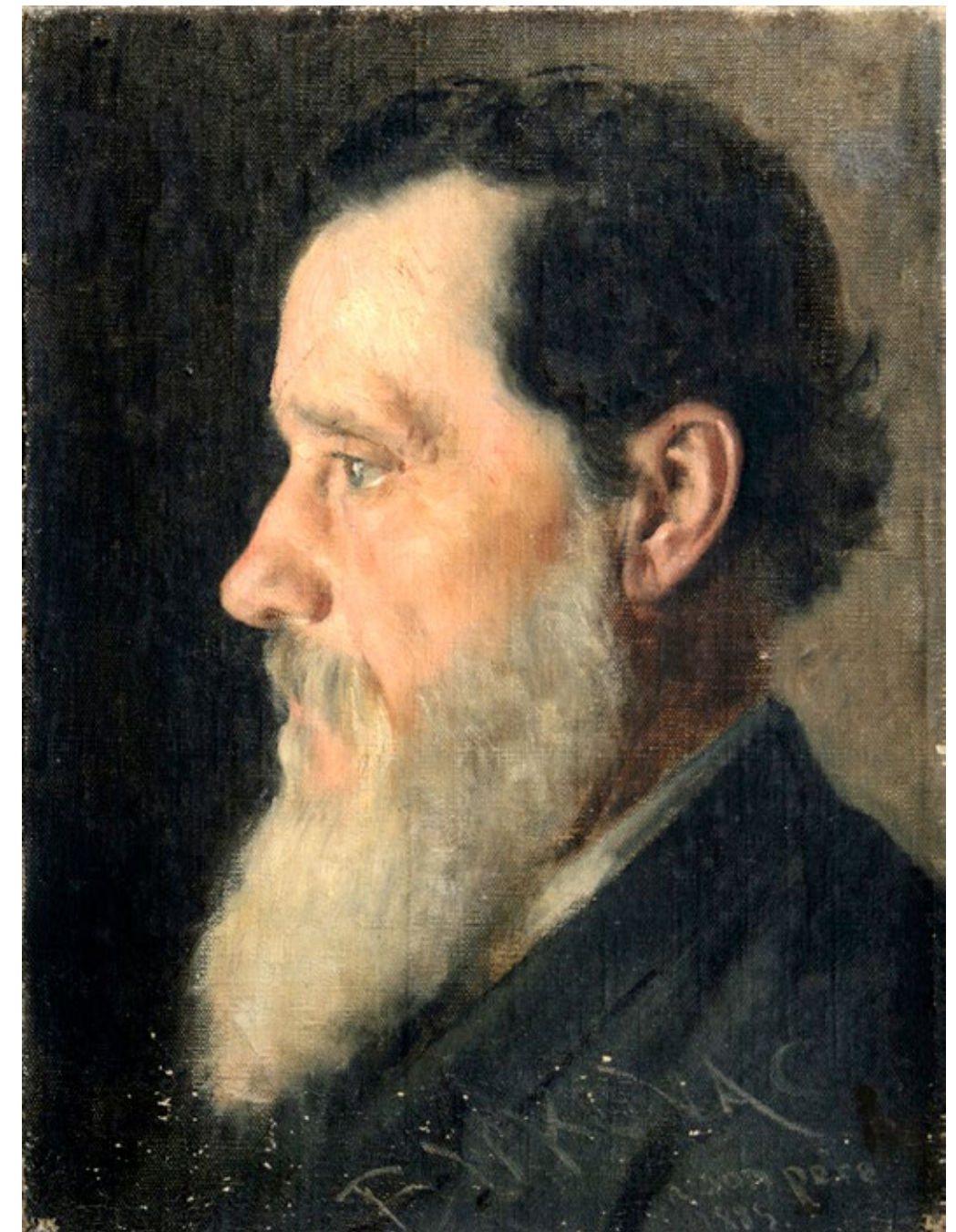
Portret Ante Boglića, 1885.
(LISTA DJELA REDNI BR. 58.)

Portret Michelangela Luxarda, Zadar,
1885.
(LISTA DJELA REDNI BR. 59.)

Primorski pejzaž, Dalmacija 1884./1885.
(LISTA DJELA REDNI BR. 61.)

Portret umjetnikova oca, 1885.
(LISTA DJELA REDNI BR. 60.)

Luka s lađama, Cavtat, 1885.
(LISTA DJELA REDNI BR. 62.)

Portret kneginjice Milice, 1883.
(LISTA DJELA REDNI BR. 63.)

Portret kneginjice Ksenije, 1883.
(LISTA DJELA REDNI BR. 64.)

Prijestolonasljednik Danilo, 1883.
(LISTA DJELA REDNI BR. 65.)

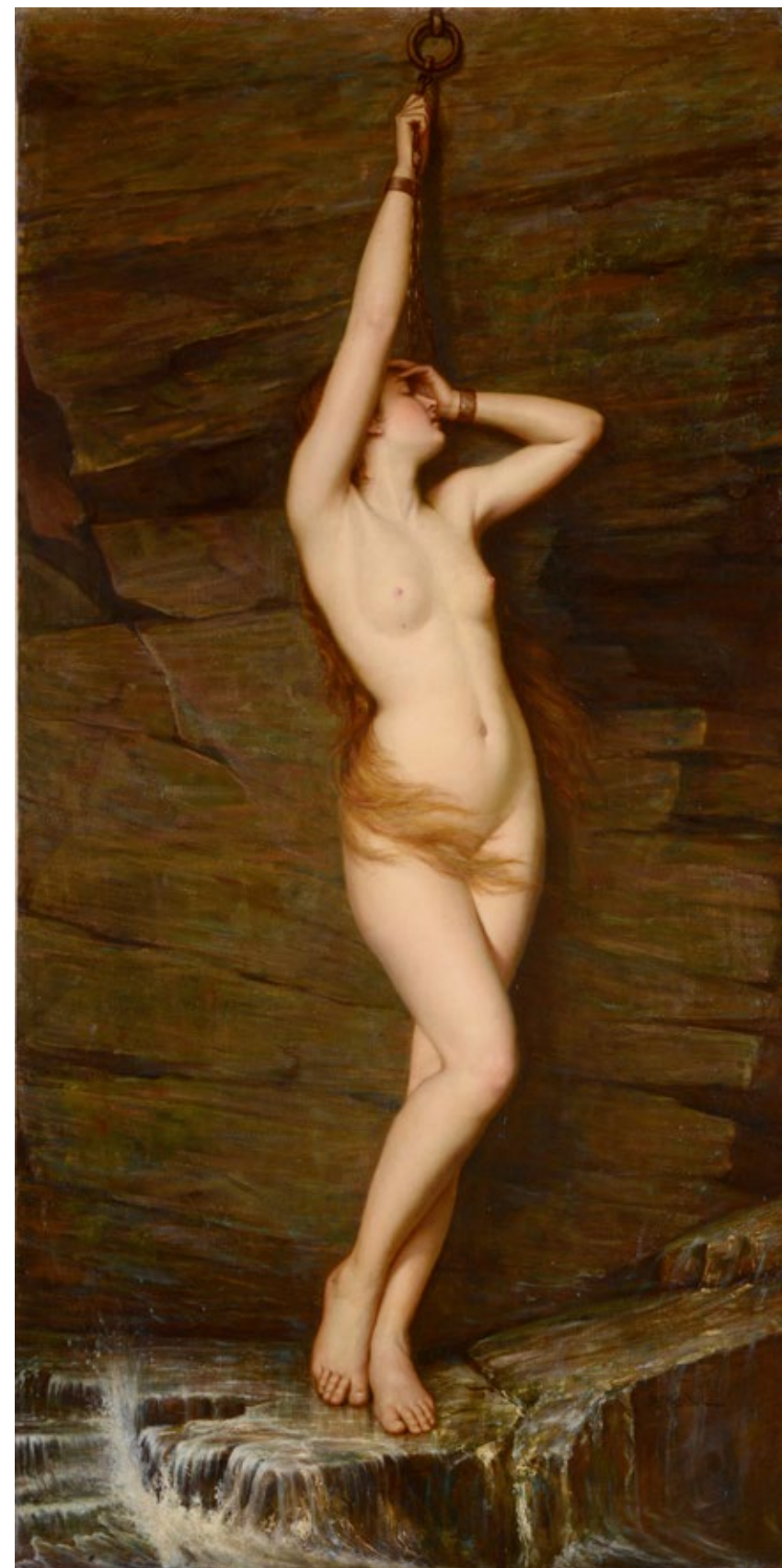

Crnogorac, 1883.
(LISTA DJELA REDNI BR. 67.)

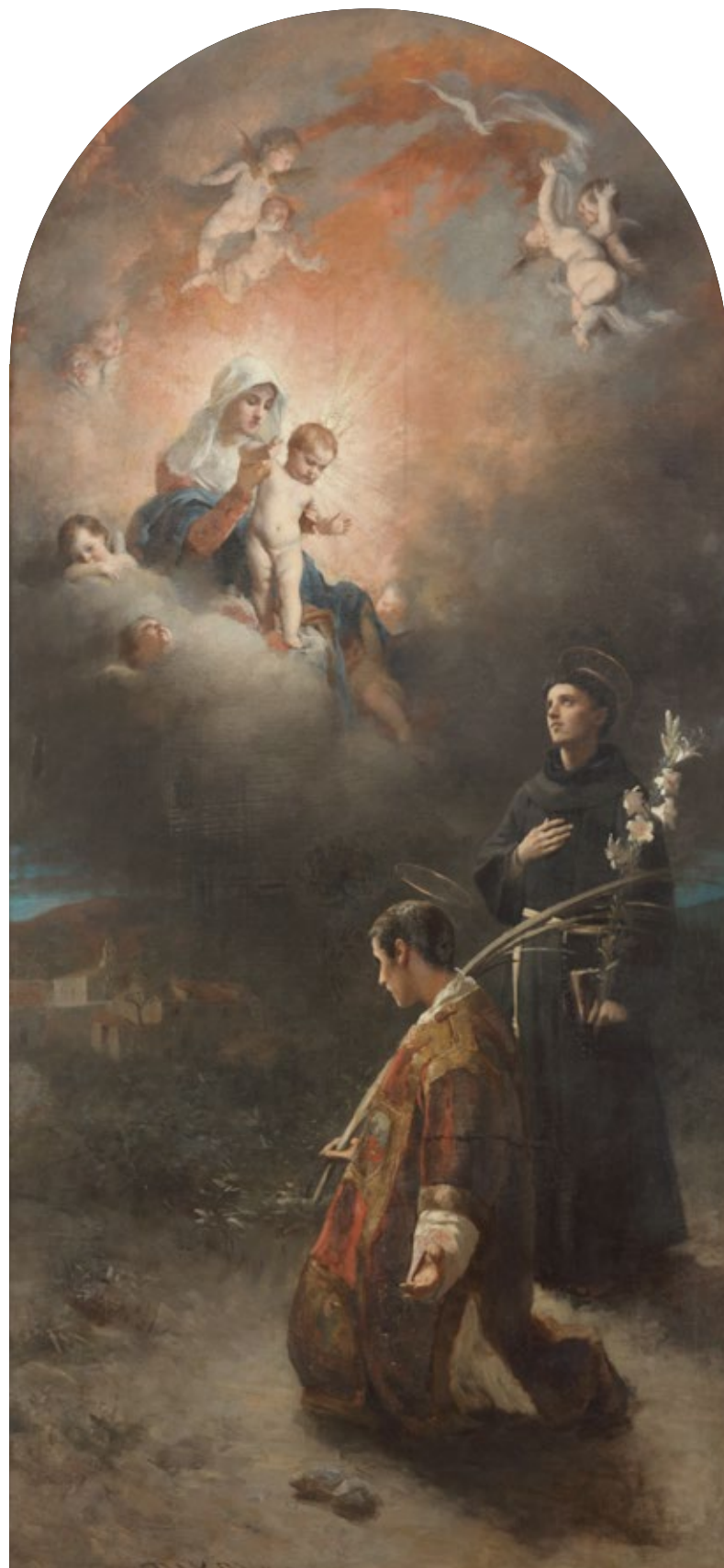
Žena pod hridi u Fontainebleau, oko
1883.
(LISTA DJELA REDNI BR. 66.)

Put u Fontainebleau, oko 1883.
(LISTA DJELA REDNI BR. 68.)

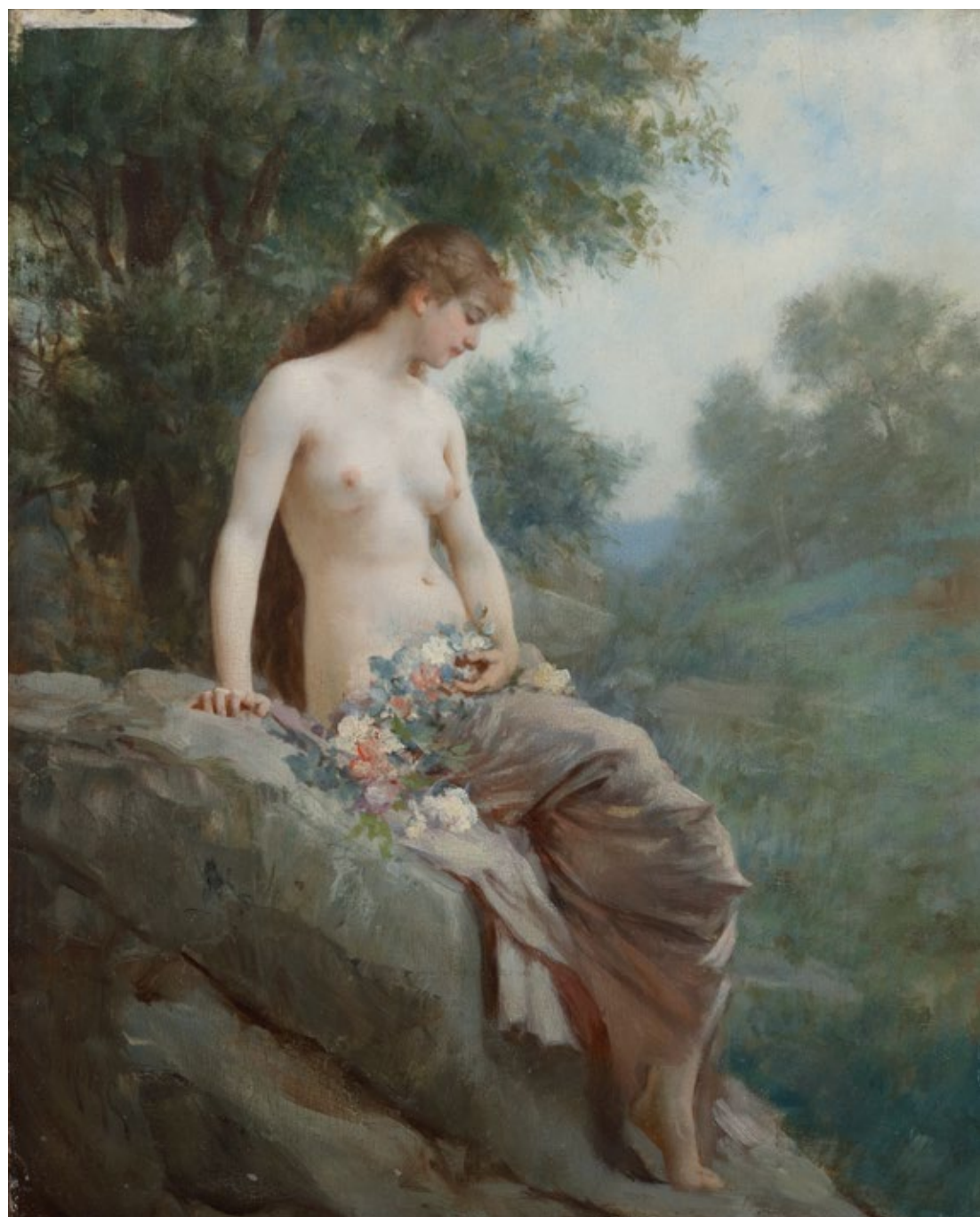
Andromeda, oko 1885.-1890.
(LISTA DJELA REDNI BR. 69.)

Oltarna pala sv. Stjepana, 1886.
(LISTA DJELA REDNI BR. 70.)

Akt, 1886.
(LISTA DJELA REDNI BR. 71.)

Akt (Ljeto), 1886.
(LISTA DJELA REDNI BR. 72.)

Adam i Eva, oko 1886.
(LISTA DJELA REDNI BR. 73.)

Adam i Eva, 1886.
(LISTA DJELA REDNI BR. 74.)

Adam i Eva, 1918.
(LISTA DJELA REDNI BR. 75.)

Ženski akt (Djevojka sa zelenom draperijom), 1886.
(LISTA DJELA REDNI BR. 76.)

Akt u pejzažu, Pariz, 1886.
(LISTA DJELA REDNI BR. 77.)

Parc du Luxembourg, 1886.
(LISTA DJELA REDNI BR. 79.)

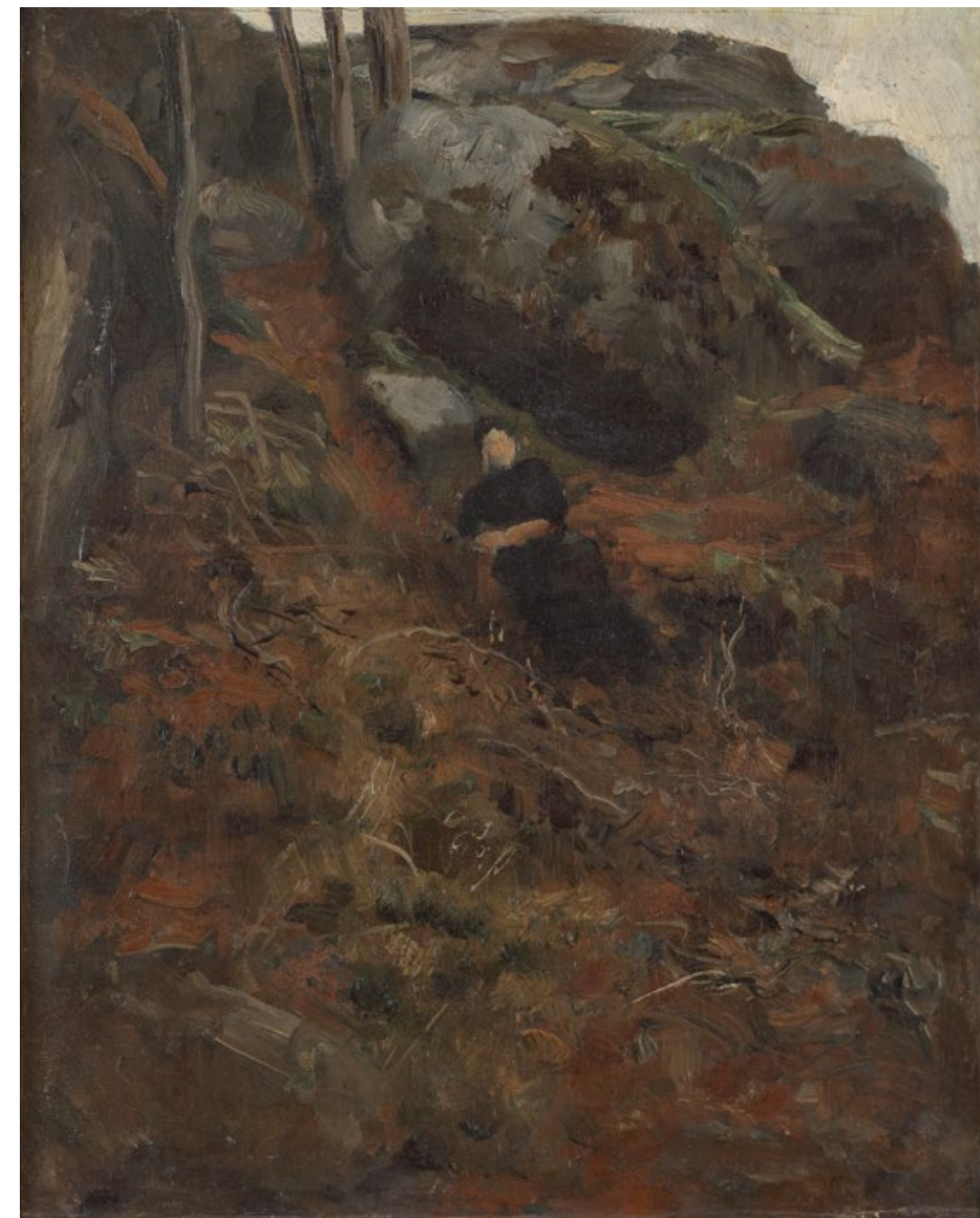
Konavoka u zimskom ruhu, 1886.
(LISTA DJELA REDNI BR. 78.)

Žena pred kolibom, oko 1886.
(LISTA DJELA REDNI BR. 80.)

Muškarac u pejzažu, Pariz, oko 1886.
(LISTA DJELA REDNI BR. 81.)

Žena koja sjedi u šumi, oko 1886.
(LISTA DJELA REDNI BR. 83.)

Žena u šumi, oko 1886.
(LISTA DJELA REDNI BR. 82.)

Iz Fontainebleaua, oko 1886.
(LISTA DJELA REDNI BR. 84.)

Žena u pejzažu / U Fontainebleau, oko
1886.
(LISTA DJELA REDNI BR. 85.)

Dub u šumi, Pariz oko 1886.
(LISTA DJELA REDNI BR. 86.)

Hridi u Fontainebleau I, 1886.
(LISTA DJELA REDNI BR. 87.)

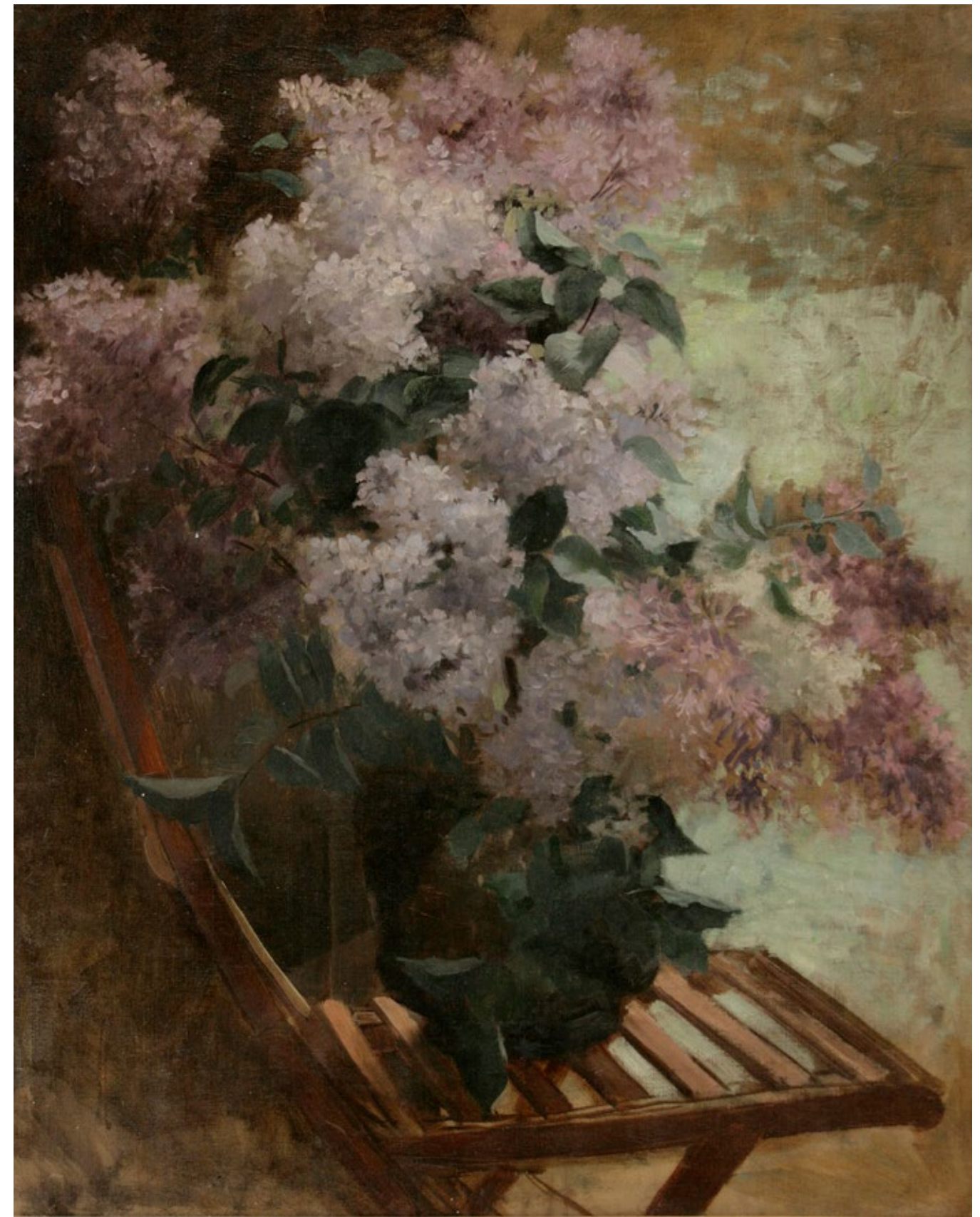

U šumi (šuma i lišće), 1886.-1888.
(LISTA DJELA REDNI BR. 89.)

Pejzaž / Fontainebleau, oko 1886.
(LISTA DJELA REDNI BR. 88.)

Umjetnikov vrt na Montmartreu
(LISTA DJELA REDNI BR. 90.)
(Pejzaž s Montmartrea), oko 1887.

Jorgovan, oko 1888.
(LISTA DJELA REDNI BR. 91.)

Pariški paviljon, 1888.
(LISTA DJELA REDNI BR. 92.)

Paviljon u snijegu, oko 1888.
(LISTA DJELA REDNI BR. 93.)

Portret gospode Nardelli, Paris, 1888.
(LISTA DJELA REDNI BR. 94.)

Isus prijatelj malenih
(Pustite k meni malene), 1888.
(LISTA DJELA REDNI BR. 95.)

La diseuse de bonne aventure
(LISTA DJELA REDNI BR. 96.)

Skandal, 1888.
(LISTA DJELA REDNI BR. 97.)

Pogled kroz prozor, 1888.-1889.
(LISTA DJELA REDNI BR. 98.)

Studija trave, 1888.-1889.
(LISTA DJELA REDNI BR. 99.)

Posljednji retuš, 1889.
(LISTA DJELA REDNI BR. 100.)

U vrtu, 1889.
(LISTA DJELA REDNI BR. 101.)

Geranijum, 1889.
(LISTA DJELA REDNI BR. 102.)

Zora umire u naručju dana, 1889.
(LISTA DJELA REDNI BR. 103.)

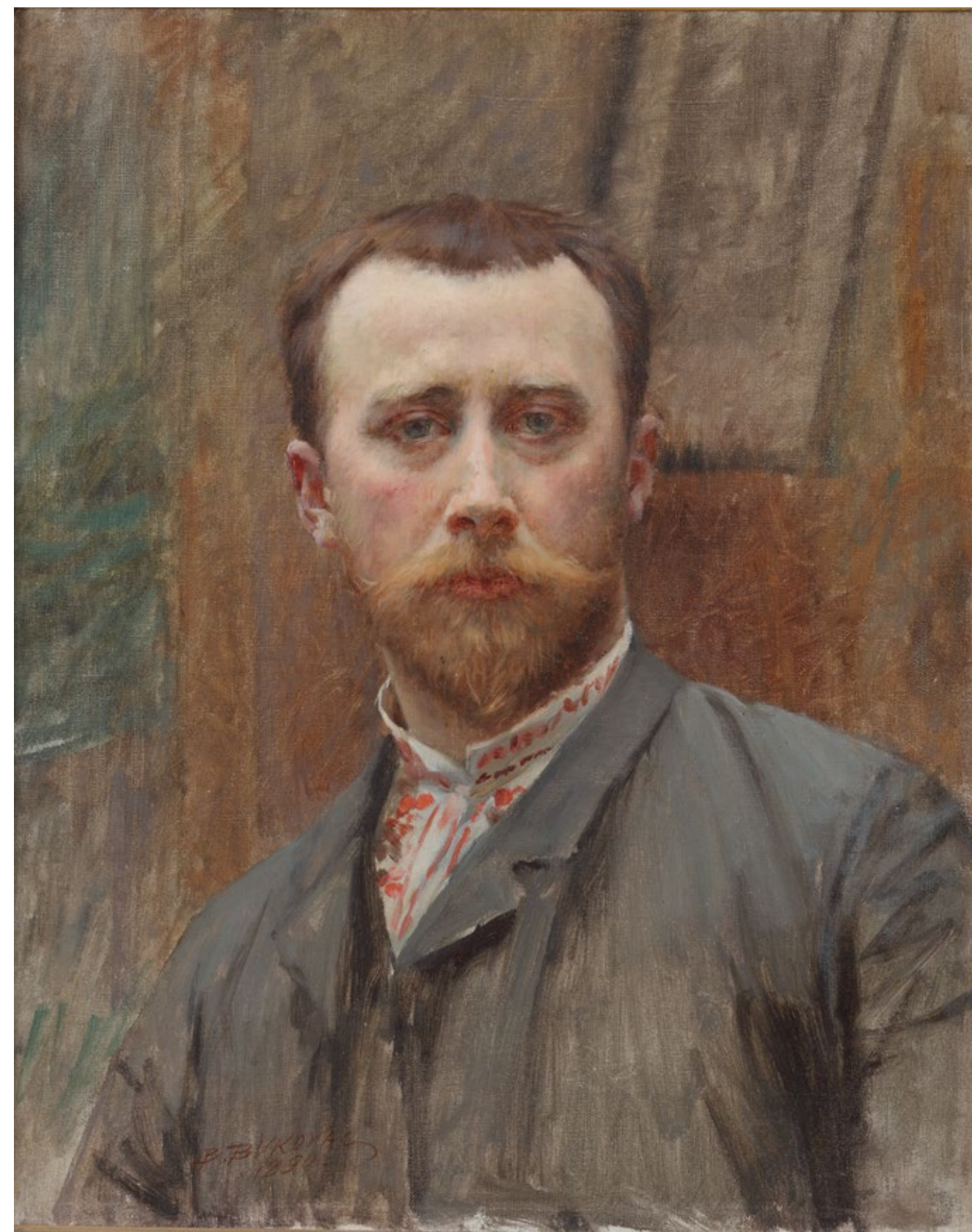
Fantasie, 1890.
(LISTA DJELA REDNI BR. 105.)

Nećakinja, 1889.
(LISTA DJELA REDNI BR. 104.)

Djevojčica
(LISTA DJELA REDNI BR. 106.)

Autoportret, 1890.
(LISTA DJELA REDNI BR. 107.)

Patricijka II., 1890.
(LISTA DJELA REDNI BR. 108.)

Patricijka II., 1890.
(LISTA DJELA REDNI BR. 109.)

Patricijka, 1890., Pariz
(LISTA DJELA REDNI BR. 110.)

Portret Samsona Foxa, Liverpool, West
Derby, 1890.
(LISTA DJELA REDNI BR. 111.)

Portret gospode Edwarda Vicarsa, oko
1890.
(LISTA DJELA REDNI BR. 113.)

Portret Samsona Foxa, Liverpool, West
Derby, 1890.
(LISTA DJELA REDNI BR. 112.)

Portret muškarca, 1891.
(LISTA DJELA REDNI BR. 114.)

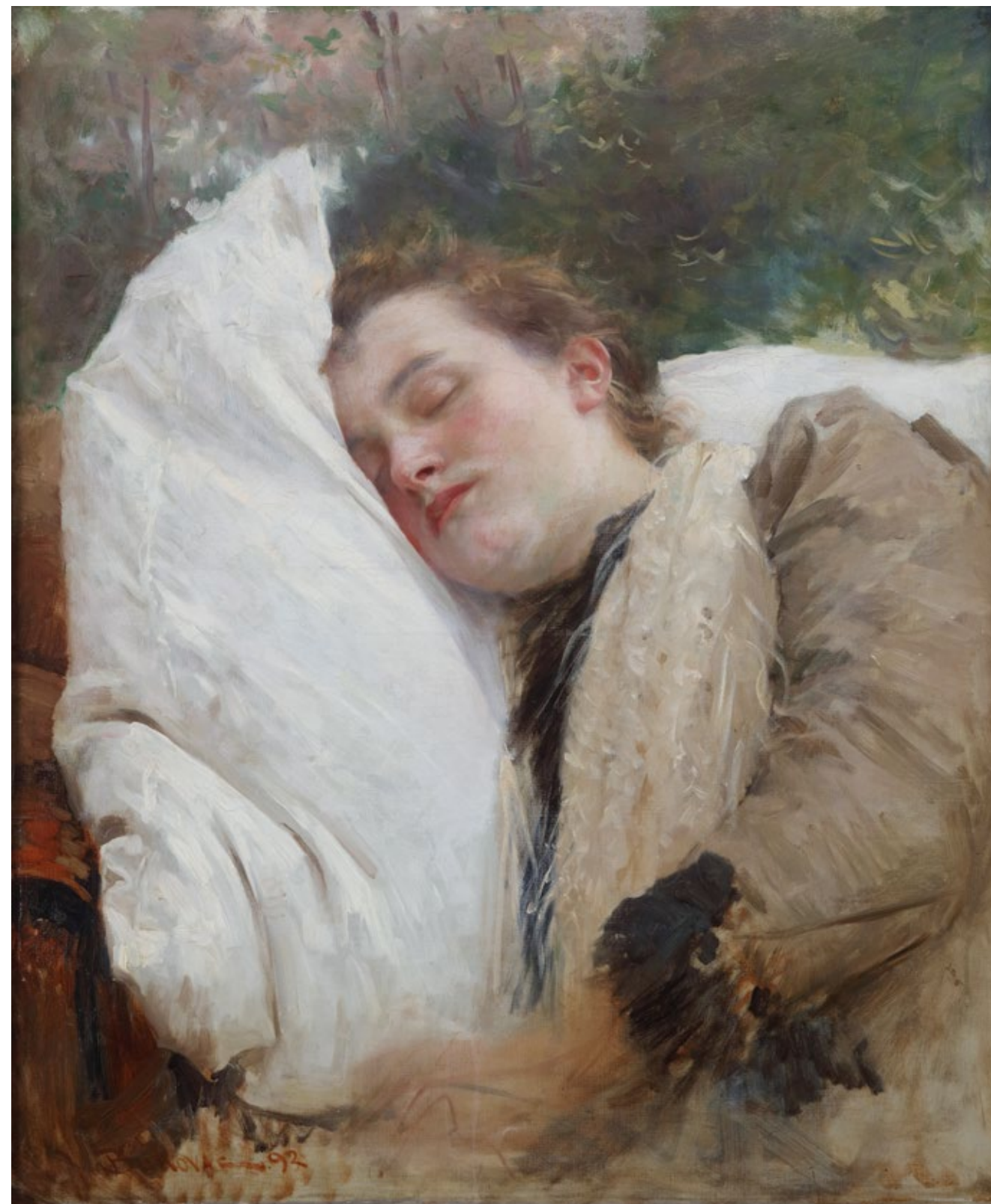

Portret Laure Le Doux, 1892.
(LISTA DJELA REDNI BR. 115.)

Katarina i Frano Bibica, 1892.
(LISTA DJELA REDNI BR. 116.)

Svojem Franiću i Katici prijatelj Vlaho na uspomenu onega dana kad je i on našao dragu srca svojega. Dubrovnik, 2.1.92.

Sanak, 1892.
(LISTA DJELA REDNI BR. 117.)

Izvor, 1893.
(LISTA DJELA REDNI BR. 118.)

Portret Nikole pl. Vranyczanya, 1893.
(LISTA DJELA REDNI BR. 119.)

Studija figure pjesničke inspiracije za
„Gundulićev san“
(LISTA DJELA REDNI BR. 120.)

Autoportret, 1877.
(LISTA DJELA REDNI BR. 121.)

Studija satira, 1877.-1880.
(LISTA DJELA REDNI BR. 122.)

Studija muškog akta, 1877.
(LISTA DJELA REDNI BR. 123.)

Ležeći akt (Studija za Les Ebats), ???
(LISTA DJELA REDNI BR. 124.)

Studija ženskih glava
(LISTA DJELA REDNI BR. 125.)

Dječak s košarom
(LISTA DJELA REDNI BR. 126.)

Lik djeteta, 1888.
(LISTA DJELA REDNI BR. 127.)

Isus prijatelj malenih, 1888.
(LISTA DJELA REDNI BR. 128.)

Isus prijatelj malenih, 1888.
(LISTA DJELA REDNI BR. 129.)

Portret Madame Le Doux
(LISTA DJELA REDNI BR. 130.)

Studija za Une fleur
(LISTA DJELA REDNI BR. 131.)

Crnogorke na izvoru
(LISTA DJELA REDNI BR. 132.)

More kod Cavtata, ???
(LISTA DJELA REDNI BR. 133.)

Jaroslav Čermák
(LISTA DJELA REDNI BR. 134.)

LISTA DJELA

1. | Pastirica i orao, do 1866.
kombinirana tehnika na papiru, 33 × 46 cm
bez sign.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-475

7. | Mlada sultanija, 1877.
ulje na platnu, 87,5 × 116 cm
sign. l. dolje: V. Bukovac, Cavtat 1877.
Moderna galerija, Zagreb,
INV. BR. MG-300

2. | Lov na krokodile, do 1866.
kombinirana tehnika na papiru, 32,5 × 46,2 cm
bez sign.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-476

8. | Otac u naslonjaču, 1877.
ulje na platnu, 117 × 89 cm
sign. d. dolje: B. A. Fagioni, R.V. 1877
Cavtat, 1877.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. 441

3. | Panorama Cavtata, do 1866.
kombinirana tehnika na papiru, 32,5 × 46,2 cm
bez sign.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-1444

9. | Ruka, 1877.
ulje na platnu, 22 × 27 cm
bez sign.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-457

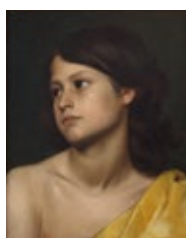
4. | Autoportret, 1875.
ulje na platnu, 34 × 30 cm
sign. l. uz rame: B. Fagioni, 1875.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-501

10. | Mouron pour les petits oiseaux, 1878.
ulje na platnu, 78,5 × 59,2 cm
sign. l. dolje: B. B. Fagioni, Paris, 1878.
privatno vlasništvo, Zagreb

5. | Prodavač riba, 1876.
ulje na platnu, 43 × 26 cm
bez sign.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-519

11. | Glava djevojke sa žutom tkaninom, Pariz, oko 1880.
ulje na platnu, 56,6 × 50 cm
sign. l. dolje: Vlaho Bukovac
Muzeji i galerije Konavala, Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. KB 502

6. | Crnac s golubovima, 1876.
ulje na platnu, 44 × 26 cm
bez sign.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-565

12. | Studija sadrene glave, 1877.-1880.
ulje na platnu, 62 × 50 cm
bez sign.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-515

13. | Studija Venere Miloske, 1877.-1880.
ulje na platnu, 45 × 32 cm
bez sign.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-1445

19. | Šuma u kasnu jesen, oko 1879.
ulje na platnu, 46 × 32,5 cm
Pariz, bez sign.
privatno vlasništvo, Zagreb

14. | Mramorni torzo II, 1877.-1880.
ulje na platnu, 41 × 27 cm
bez sign.
privatno vlasništvo, Zagreb

20. | Medo Pucić, 1880.
ulje na platnu, 120 × 80 cm
sign. l. dolje uz stolnjak: Bukovac, Paris 1880.
privatno vlasništvo, Gruž

15. | Pejzaž iz Fontainebleaua II, Pariz, 1878.
ulje na platnu, 32 × 22,5 cm
bez sign.
privatno vlasništvo, Zagreb

21. | Akt u pejzažu I, 1880.
ulje na platnu, 32 × 45 cm
sign. l. dolje: Bukovac, Paris, 1880.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-458

16. | Dvije sestre Marić, 1879.
ulje na platnu, 54 × 47 cm
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-019

22. | Akt djevojke koja leži, 1880.
ulje na platnu, 32 × 45 cm
sign. l. dolje: Bukovac, Paris 1880.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-458

17. | Pejzaž, oko 1879.
ulje na kartonu, ???
bez sign.
privatno vlasništvo, Zagreb

23. | Talijanska guslačica, 1880.
ulje na platnu, 100 × 56,5 cm
sign. lijevo na zidu: V. Bukovac, Paris 1880.
Galerija Juraj, Zagreb

18. | Stepenice u Cavtatu, 1879.
ulje na platnu, 22 × 16,4 cm
sign. l. dolje: Vlaho Bukovac, Cavtat, 1879.
privatno vlasništvo, Zagreb

24. | Portret Luka Zore, 1881.
ulje na platnu, 90 × 73 cm
sign. dolje na knjizi: B. Bukovac 1881
privatno vlasništvo, Dubrovnik

25. | Portret Ljubice Zore
ulje na platnu, 91 × 75 cm
bez sign.
Zbirka Faggian, Pula

31. | Portret Charlotte de Giulli, 1881.
ulje na platnu, 65,5 × 54 cm
sign. l. dolje: Bukovac, Ragusa, 1881.
privatno vlasništvo, Zagreb

26. | Portret Teodore Bošković, Raguza, 1881.
ulje na platnu, 88 × 74 cm
sign. d. dolje: B. Bukovac, Ragusa 1881
Dubrovnik, Muzej Srpske pravoslavne i crkvene
općine u Dubrovniku

32. | Portret Ane Fagoni, 1881.
ulje na platnu, 59 × 50 cm
sign. l. uz rame: Bukovac, 1881
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-824

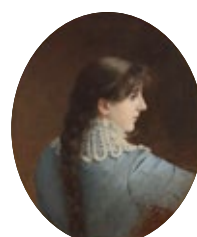
27. | Portret Marije Opuić, Trst, 1881.
ulje na platnu, 109 × 78 cm
sign. l. dolje: B. Bukovac, Trieste, 1881
Dubrovnik, Muzej Srpske pravoslavne i crkvene
općine u Dubrovniku

33. | Portret sestre Gjorgje, 1881.
ulje na platnu, 61,4 × 52,1 cm
sign. B. Bukovac, Cavtat 1881
privatno vlasništvo, Zagreb

28. | Portret Aleksandra Opuića
ulje na platnu, 108 × 79 cm
sign. d. dolje: B. Bukovac, Trieste 1881
Dubrovnik, Muzej Srpske pravoslavne i crkvene
općine u Dubrovniku

34. | Portret sestre Gjorgje, 1881. – 1883.
ulje na platnu, 65 × 54 cm
sign. d. uz oval: Bukovac
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-0556

29. | Portret Rafe Šarića, 1881.
ulje na platnu, 90 × 75 cm
sign. l. dolje: B. Bukovac, 1881. Dubrovnik
privatno vlasništvo, Zagreb

35. | Portret sestre Ane
ulje na platnu, 65 × 54 cm
sign. sred. Dolje: Bukovac
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-0544

30. | Portret Vlaho de Giullija, 1881.
ulje na platnu, 65 × 54 cm
sign. l. dolje: B. Bukovac, Ragusa, 1881.
privatno vlasništvo, Zagreb

36. | La Grande Iza, 1882.
ulje na platnu, 143 × 203 cm
sign. l. dolje: B. Bukovac Paris 1882.
Spomen zbirka Pavla Beljanskog, Novi Sad,
INV. BR. SZBP-182

37. | Portret umjetnikova oca, 1883.
ulje na drvu, 35 × 26,5 cm
bez sign.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-574

38. | Portret umjetnikove majke, 1883.
ulje na drvu, 35 × 26,5 cm
bez sign.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-572

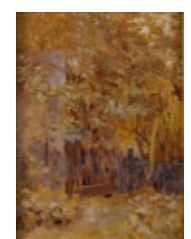
39. | Portret sestre Gjorgje, 1883.
ulje na drvu, 35 × 26,5 cm
bez sign.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-573

40. | Portret sestre Ane, 1883.
ulje na drvu, 35 × 26,5 cm
bez sign.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-577

41. | Portret brata Joze, 1883.
ulje na drvu, 35 × 26 cm
bez sign.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-576

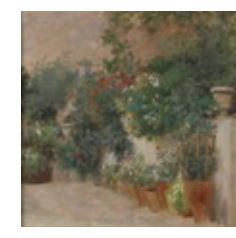
42. | Jesenji pejzaž, Pariz, oko 1883.
ulje na drvu, 22 × 15,5 cm
bez sign.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-016

43. | Ulaz u vrt, Pariz oko 1883.
ulje na platnu, 45,5 × 32 cm
bez sign.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-017

44. | Stol u vrtu, Pariz, oko 1883.
ulje na kartonu, 23,2 × 13,8 cm
sign. d. dolje: nečitko
privatno vlasništvo, Zagreb

45. | Korta u Cavtatu, 1883.
ulje na platnu, 39 × 43 cm
bez sign.
privatno vlasništvo, Zagreb

46. | Crnogorka na sastanku, 1883.
ulje na platnu, 199,8 × 104 cm
sign.
Moderna galerija, Zagreb,
INV. BR. 309

47. | Portret Marka Cara, Zadar, 1884.
ulje na platnu, 49 × 38 cm
sign. l. dolje: A MON AMI MARKO CAR, ispod: B.
Bukovac, ispod: Zara 1883.
privatno vlasništvo, Zagreb

48. | Portret Ivana Vrankovića, Zadar, 1884.
ulje na platnu, 65 × 50 cm
sign. l. dolje: Bukovac, 1884.
privatno vlasništvo, Split

49. | Portret Vladimira Simića, Zadar, 1884.
ulje na platnu, 54 × 46 cm
sign. l. dolje koso: Bukovac, 1884.
privatno vlasništvo, Zagreb

55. | Portret Giustine Tommaseo, 1885.
ulje na platnu, 66 × 55 cm
sign. l. uz oval: Bukovac 1885.
privatno vlasništvo, Zagreb

50. | Jelisaveta Simić, Zadar, 1884.
ulje na platnu, 55 × 46 cm
sign. l. uz naslonjač: Bukovac, 1884.
privatno vlasništvo, Zagreb

56. | Portret Elise Micheli Vitturi, 1885.
ulje na platnu, 66 × 56 cm
sign. l. uz oval: Bukovac
Galerija umjetnina, Split,
INV. BR. 635

51. | Portret djece obitelji Katalinić, Split, 1885.
ulje na platnu, 84,5 × 120 cm
sign. l. dolje na klaviru: Bukovac, 1885.
Muzej suvremene umjetnosti Zagreb,
INV. BR. BH 607

57. | Portret Ane Marić, 1885.
ulje na platnu, 46 × 34 cm
sign. l. dolje: Bukovac, 1885.
Galerija umjetnina, Split,
INV. BR. 626

52. | Dalmatinski ribari, 1883.-1884.
ulje na platnu, 101 × 201 cm
Cavtat, 1883. – Pariz, 1884.
sign. l. dolje: Bukovac, Paris, 1884.
privatno vlasništvo, Zagreb

58. | Portret Ante Boglića, 1885.
ulje na platnu, 66,5 × 55 cm
Galerija umjetnina, Split,
INV. BR. 637

53. | Portret biskupa Marka Kalodere, 1885.
ulje na platnu, 129 × 100
sign. l. dolje: Bukovac, Spljet, 1885.
Splitsko-makarska nadbiskupija

59. | Portret Michelangela Luxarda, Zadar, 1885.
ulje na platnu, 61 × 50 cm
sign. d. uz oval: Bukovac, 1885.
Galerija umjetnina Narodnog muzeja Zadar,
INV. BR. GU MGZ-133

54. | Portret Delfine Ilić, Split, 1885.
ulje na platnu, 65 × 53 cm
sign.: Split, 1885
privatno vlasništvo, Split

60. | Portret umjetnikova oca, 1885.
ulje na platnu, 42 × 32 cm
sign. d. dolje: Bukovac a son Pere 1885
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-1885

61. | Primorski pejzaž, Dalmacija 1884./1885.
ulje na platnu, 46, 5 × 66, 5 cm
bez sign.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-018

67. | Crnogorac, 1883.
ulje na platnu, 47 × 38 cm
sign. l. dolje: Vlaho Bukovac, Cetinje, 1883
privatno vlasništvo, Zagreb

62. | Luka s lađama, Cavtat, 1885.
ulje na platnu, 30 × 39 cm
bez sign.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-570

68. | Put u Fontainebleau, oko 1883.
ulje na platnu, 30,8 × 43,8 cm
bez sign.
privatno vlasništvo, Zagreb

63. | Portret kneginjice Milice, 1883.
ulje na drvu, 40,5 × 32,5 cm
sign. d. dolje: BB u ligaturi, 1883.
Narodni muzej Crne Gore – Cetinje,
INV. BR. 2606

69. | Andromeda, oko 1885.-1890.
ulje na platnu, 153 × 77 cm
sign. d. donji k.: V. Bukovac
Narodna galerija Ljubljana,
INV. BR. NG S 3423

64. | Portret kneginjice Ksenije, 1883.
ulje na platnu, 32,4 × 41 cm
sign. l. dolje: BB u ligaturi, 1883.
Narodni muzej Crne Gore – Cetinje,
INV. BR. 2613

70. | Oltarna pala sv. Stjepana, 1886.
ulje na platnu, 167,5 × 80,5 cm
sign. dolje sred.: Bukovac, Paris, 1886.
Župa sv. Ante i Gospe Snježne, Duće (Omiš)

65. | Prijestolonasljednik Danilo, 1883.
ulje na drvu, 40,4 × 32,5 cm
sign. l. dolje: BB u zrcalnoj ligaturi, 1883.
Narodni muzej Crne Gore – Cetinje,
INV. BR. 2609

71. | Akt, 1886.
ulje na platnu, 46 × 36 cm
sign.: sredina dolje: Bukovac Paris 1886
privatno vlasništvo, Zagreb

66. | Žena pod hridi u Fontainebleau, oko 1883.
ulje na platnu, 34,8 × 22,6 cm
bez sign.
privatno vlasništvo, Zagreb

72. | Akt (Ljeto), 1886.
ulje na dasci, 30,5 × 25 cm
sign. l. na stijeni: Bukovac 1886
Zbirka Hanzeković, Zagreb

73. | Adam i Eva, oko 1886.
ulje na platnu, 45,5 × 32,5 cm
sign. l. dolje: B. Bukovac
privatno vlasništvo, Zagreb

79. | Parc du Luxembourg, 1886.
ulje na platnu, 14,5 × 20 cm
bez sign.
privatno vlasništvo, Zagreb

74. | Adam i Eva, 1886.
ulje na platnu, 65 × 54,5 cm
sign. l. uz rub ovala: Bukovac, 1886.
privatno vlasništvo, Zagreb

80. | Žena pred kolibom, oko 1886.
ulje na dasci, 26,5 × 35,1 cm
bez sign.
privatno vlasništvo, Zagreb

75. | Adam i Eva, 1918.
ulje na platnu, 40 × 37 cm
sign. l. dolje: Dragom Marku Caru Vlaho Bukovac;
ispod: Praha 1918.
Gradski muzej Varaždin,
INV. BR. GMV-GS 689

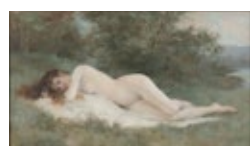
81. | Muškarac u pejzažu, Pariz, oko 1886.
ulje na platnu, 43 × 30 cm
bez sign.
privatno vlasništvo, Zagreb

76. | Ženski akt (Djevojka sa zelenom draperijom), 1886.
ulje na platnu, 59 × 78 cm
sign. d. desni k.: Vlaho Bukovac, 1886
Zbirka Hanžeković, Zagreb,
INV. BR. 336

82. | Žena u šumi, oko 1886.
ulje na kartonu, 23,3 × 14 cm
bez sign.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-494

77. | Akt u pejzažu, Pariz, 1886.
ulje na platnu, 27 × 64 cm
sign. l. dolje: Bukovac 1886, desno zapis crnilom:
„Cuki“
Galerija umjetnina, Split,
INV. BR. 532

83. | Žena koja sjedi u šumi, oko 1886.
ulje na platnu, 40 × 31 cm
bez sign.
privatno vlasništvo, Zagreb

78. | Konavoka u zimskom ruhu, 1886.
ulje na platnu, 81 × 64 cm
sign. l. dolje: Vlaho Bukovac, 188(6)
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-552

84. | Iz Fontainebleaua, oko 1886.
ulje na platnu, 32,5 × 45,5 cm
bez sign.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-1141

85. | Žena u pejzažu / U Fontainebleau, oko 1886.
ulje na dasci, 36,5 × 60 cm
bez sign.
Art Salon, Zagreb

91. | Jorgovan, oko 1888.
ulje na platnu, 81 × 66 cm
bez sign.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-553

86. | Dub u šumi, Pariz oko 1886.
ulje na platnu, 60 × 45 cm
bez sign.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-438

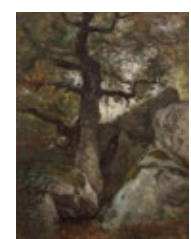
92. | Pariški paviljon, 1888.
ulje na platnu, 41 × 33 cm
sign. l. dolje: Vlaho Bukovac, Paris 188(8)
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-571

87. | Hridi u Fontainebleau I, 1886.
ulje na kartonu, 35 × 25 cm
bez sign.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-1139

93. | Paviljon u snijegu, oko 1888.
ulje na platnu, 46 × 38 cm
bez sign.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-527

88. | Pejzaž / Fontainebleau, oko 1886.
ulje kaširano na dasci, 30,6 × 26,6 cm
bez sign.
Zbirka, Hanžeković, Zagreb

94. | Portret gospode Nardelli, Paris, 1888.
ulje na platnu, 70,5 × 52 cm
sign. l. dolje: B. Bukovac, Paris, 1888.
Dominikanski samostan u Dubrovniku

89. | U šumi (šuma i lišće), 1886.-1888.
ulje na platnu, 46 × 33 cm
bez sign.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-489

95. | Isus prijatelj malenih (Pustite k meni malene), 1888.
ulje na platnu, 300 × 440 cm
sign. d. dolje: Bukovac
Franjevački samostan, Tomislavgrad

90. | Umjetnikov vrt na Montmartreu (Pejzaž s Montmartrea), oko 1887.
ulje na drvu, 26,6 × 35 cm
bez sign.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-1140

96. | La diseuse de bonne aventure
ulje na platnu, 65 × 55 cm
sign. l. dolje: Bukovac
Galerija Juraj, Zagreb

97. | Skandal, 1888.
ulje na platnu, 110 × 85 cm
sign. l. dolje: Bukovac 1894.
Paris
privatno vlasništvo, Zagreb

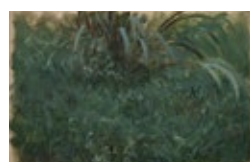
103. | Zora umire u naručju dana, 1889.
ulje na platnu, 40,5 × 32,5 cm
nema sign.
privatno vlasništvo, Zagreb

98. | Pogled kroz prozor, 1888.-1889.
ulje na platnu, 25 × 29,5 cm
bez sign.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-507

104. | Nećakinja, 1889.
ulje na platnu, 41 × 32 cm
sign. l. dolje: a sa niece Linda, ispod: B. Bukovac
privatno vlasništvo, Zagreb

99. | Studija trave, 1888.-1889.
ulje na platnu, 23 × 35 cm
bez sign.
privatno vlasništvo, Zagreb

105. | Fantasie, 1890.
ulje na platnu, 73,4 × 92 cm
sign. l. dolje: P. Andrez
Art Salon, Zagreb

100. | Posljednji retuš, 1889.
ulje na platnu, 109 × 86 cm
sign. d. dolje: B. Bukovac
Paris 1889.
Muzej Jugoslavije, Beograd,
INV. BR. 1257 R

106. | Djevojčica,
ulje na platnu, 41 × 33 cm
sign. l. dolje: P. Andrez
Privatno vlasništvo

101. | U vrtu, 1889.
ulje na platnu, 13,2 × 23,3 cm
bez sign.
privatno vlasništvo, Zagreb

107. | Autoportret, 1890.
ulje na platnu, 42 × 33,5 cm
sign. l. dolje: B. Bukovac
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-448

102. | Geranijum, 1889.
ulje na platnu, 23,2 × 13,7 cm
bez sign.
privatno vlasništvo, Zagreb

108. | Patricijka II, 1890.
ulje na platnu, 55 × 46,5 cm
sign. l. dolje: B. Bukovac, Paris, 1890.
privatno vlasništvo, Dubrovnik

109. | Patricijka II, 1890.
ulje na platnu, 54 × 44 cm
sign. d. dolje: B. Bukovac, 1890
privatno vlasništvo, Zagreb

115. | Portret Laure Le Doux, 1892.
ulje na platnu, 200 × 111,5 cm
sign. l. dolje: Bukovac, L'pool, 1892.
National Museums Liverpool, Walker Art
Gallery, Liverpool,
INV. BR. WAG 1779

110. | Patricijka, 1890., Paris
ulje na platnu, 50 × 40 cm
sign. d. dolje: Paris, 1890.
privatno vlasništvo, Split

116. | Katarina i Frano Bibica, 1892.
ulje na platnu, 48 × 60 cm
posveta sred. dolje: *Svojem Franiču i Katici prijatelju Vlaho na uspomenu onega dana kad je i on našao dragu srca svojega. Dubrovnik, 2.1.92.*
sign. d. dolje: B. Bukovac
privatno vlasništvo, Zagreb

111. | Portret Samsona Foxa, Liverpool, West Derby, 1890.
ulje na platnu, 99,5 × 76 cm cm
sign. d. dolje: V. Bukovac, L'pool, 1890
Harrogate Museums & Arts, The Mercer Art
Gallery,
INV. BR. HARAG: 41

117. | Sanak, 1892.
ulje na platnu, 65 × 54,5 cm
sign. d. dolje: B. Bukovac
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-010

112. | Portret Baltazara Bogišića, 1892.
ulje na platnu, 158 × 112 cm
sign. l. dolje: B. Bukovac, Paris 1892.
Zbirka Baltazara Bogišića, Cavtat, HAZU

118. | Izvor, 1893.
ulje na platnu, 54,3 × 30,3 cm
sign. l. dolje: Vlaho Bukovac 1893
privatno vlasništvo, Zagreb

113. | Portret gospode Edwarda Vicarsa, oko 1890.
ulje na platnu, 63 × 72 cm
sign.
privatno vlasništvo, Paris

119. | Portret Nikole pl. Vranyczanya, 1893.
ulje na platnu, 150 × 110 cm
sign. d. dolje: Vlaho oBukovc, Paris, 1892.
privatno vlasništvo, Zagreb

114. | Portret muškarca, 1891.
ulje na platnu, 46,5 × 37,6 cm
sign. l. dolje: B. Bukovac 91
privatno vlasništvo, Zagreb

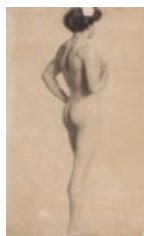
120. | Studija figure pjesničke inspiracije za „Gundulićev san“
ulje na platnu, 96,5 × 70 cm
sign. l. dolje: Bukovac
Art salon, Zagreb

121. | Autoportret, 1877.
ugljen na papiru, 56,2 x 45,2 cm
sign. Bukovac, Paris, 1877.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-624

122. | Studija satira, 1877.-1880.
ugljen na papiru, 64 x 50 cm
sign. l. dolje: Bukovac
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-512

123. | Studija muškog akta, 1877.
olovka na papiru, 64 x 39 cm
sign. ???
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-627

124. | Ležeći akt (Studija za Les Ebats), ???
tuš, grafitni štapić na papiru, 25,7 x 30,9 cm
bez sign.
privatno vlasništvo, Zagreb

125. | Studija ženskih glava
olovka na papiru, 23,3 x 15,6 cm
sign. ???
privatno vlasništvo, Zagreb

126. | Dječak s košarom
tuš na papiru, 16,2 x 18,8 cm
bez sign.
Božidar privatno vlasništvo, Zagreb

127. | Lik djeteta, 1888.
verso: Žena s djetetom, skica za sliku Isus prijatelj
malenih
olovka, 30 x 23,5 cm
bez sign. ???
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. VERSO UGD-672

128. | Isus prijatelj malenih, 1888.
olovka na papiru, 11,7 x 17 cm
bez sign.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. VERSO UGD-679

129. | Isus prijatelj malenih, 1888.
olovka na papiru, 23,7 x 27,5 cm
bez sign.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. VERSO UGD-656

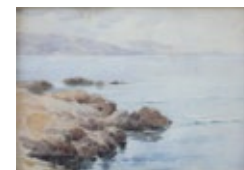
130. | Portret Madame Le Doux
tuš na papiru, 28 x 17 cm
bez sign.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-645

131. | Studija za Une fleure
krejon, 61,6 x 47 cm
bez sign.
Umjetnička galerija Dubrovnik,
Kuća Bukovac, Cavtat,
INV. BR. UGD-634

132. | Crnogorke na izvoru
tuš na papiru, 38 x 26 cm
sign. d. dolje uz kamen: B. Bukovac; d. sredina:
Les porteuses d'eau au Montenegro
Art Salon, Zagreb

133. | More kod Cavtata, ???
akvarel na papiru, ???
sign. olovkom l. donji k.: VB
privatno vlasništvo, Zagreb

134. | Jaroslav Čermák
Ranjeni Crnogorac, 1873.
ulje na platnu, 223 x 114,2 cm
sign. ???
Moderna galerija, Zagreb,
INV. BR. 132

IMPRESUM KATALOGA

VLAHO BUKOVAC 1/3
 PARIŠKO RAZDOBLJE 1877.-1893.
 Galerija Klovičevi dvori, Jezuitski trg 4, Zagreb
 Za nakladnika Antonio Picukarić

UREDнице
 Petra Vugrinec
 Lucija Vuković

AUTORI TEKSTOVA
 Jadranka Beresford-Peirse
 Igor Borozan
 Alex Kidson
 Rachel Rossner
 Radoslav Tomić
 Petra Vugrinec
 Lucija Vuković

PRIKUPLJANJE I OBRADA ARHIVSKE GRADE
 Helena Puhara

LEKTURA
 Danijela Marković, Katarina Srdarev, Iva Sudec

PRIJEVOD
 Andy Jelčić
 Nikolina Jovanović

DIZAJN KATALOGA, PLAKATA, POZIVNICE
 Šesnić & Turković

FOTOGRAFIJE
 Goran Vranić

Tomislav Turković
 Daniel Griffel

USTUPANJE FOTOGRAFIJA
 Kuća Bukovac, Cavtat / Muzeji i galerije Konavala
 Moderna galerija, Zagreb
 Walker Art Gallery / National Museum Liverpool
 The Mercer Art Gallery, Harrogate Museums and Arts

OBRADA FOTOGRAFIJA

Tisak
 Intergrafika
 Naklada
 1000
 ISBN 978-953-271-108-0
 CIP
 Logotipovi sponzora

BROJ NA HRBATU 175

GENERALNI SPONZOR

MEDIJSKI SPONZORI

SPONZORI

